

VEAC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

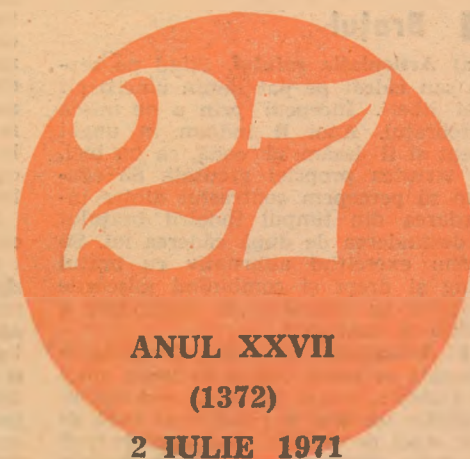

Două pasiuni: motorul și florile!

Foto : N. Sviridonov (A.P.N.)

DIN SUMAR:

- Pitici și uriași
- Astrul negru, o fantomă a spațiilor siderale
- Telereportaje ultra-condensate
- Norocul în secolul electronicii
- Dialog despre... carie
- Kaziranga – un vis de vară
- Un „rege” care cîntă

ANUL XXVII

(1372)

2 IULIE 1971

Calitatea
calitatea actualit.
rea actualitatea ac
actualitatea actualitatea
litatea actualitatea actual
actualitatea actualitatea
alitatea actualitatea actualit
actualitatea actualitatea
alitatea actualitatea actualit

CIRCULAȚIE

„Ingerul galben”
și alți auxiliari
ai automobilistilor

Conform unor date statistice ale O.N.U., pierderile materiale pricinuite de accidente de automobil ar fi de trei ori mai mari decât suma ajutorului pe care aceeași organizație o acordă țărilor în curs de dezvoltare. La fel de mari sînt și pierderile de vieți omenești. În 1969, de pildă, au murit pe șosele circa 300 000 de oameni. În aceste condiții, eforturile pe care le depun specialiștii din diverse țări în vederea prevenirii catastrofelor rutiere sînt, firește, mai mult decît îndreptățite.

Acum cîva timp a avut loc la Moscova o expoziție internațională care a prezentat un mare număr de noutăți în această ordine de idei. Spania, de

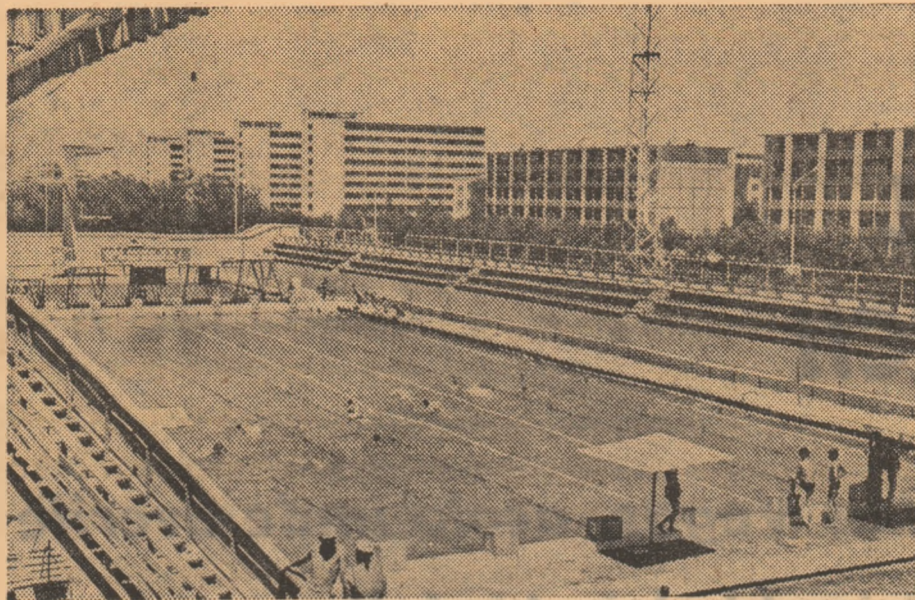

La stop

pildă, a prezentat un original semnal luminos pentru intersecții cu ochiul roșu de două ori mai mare decît celelalte.

Tot pentru controlul intersecțiilor a fost realizată o mașină electronică de calcul care comandă simultan 1 500 de semnale luminoase. Această noutate a fost prezentată în funcțiune, dirijînd pe toată durata expoziției, circulația pe două străzi din Moscova. Emițătoare sensibile fixate în cîteva puncte ale trotuarului reacționau prompt la trecerea fiecărei mașini, trimițînd semnale panoului central de comandă. Acesta, prevăzută cu mașina de calculată amintită, alcătuita mai multe variante posibile pentru intersecția dată și alegea din ele pe cea optimă. Și pentru că întreg procesul durează mai puțin de o secundă, capacitatea de trafic a intersecțiilor sporește cu 20—25 la sută.

Un automobil în același timp „salvare” și mașină a controlului circulației, expus de constructorii americani, a stîrmit și el un viu interes printre specialiști. Mașina este utilizată, cum e și firesc, de polițiștii care sosesc totdeauna cei dintîi la locul unui accident și pot astfel da primul ajutor accidentatilor.

Pină nu de mult, pe aici se întindeau încă dunele deșertului Kizilkum (Asia Mijlocie). Acum, orașul Navoi are 27 000 de locuitori și se dezvoltă impetuos.

Firma austriacă „Stollack”, producătoare de lacuri anticorozive, a prezentat o mașină cu capacitate cilindrică mică, vopsită în galben (și botezată chiar „Ingerul galben”), care de zece ani nu și-a reînnoit vopseaua și este la fel de nouă și strălucitoare ca în prima zi.

Conducătorii auto începători au fost interesați mai ales de un aparat pentru determinarea stării psihofiziologice a viitorului șofer. O dată instalat în fața aparatului, subiectul examinat trebuie să apese pe unul din cele trei butoane — roșu, galben, verde — care corespund cu culorile respective de pe panoul acestuia și se schimbă de o sută de ori într-un anume interval de timp. Examinatorul automat evaluează cu precizie reacțiile viitorului șofer și la sfîrșit îi dă fie calificativul de promovare, fie sfatul de a investi banii destinați cumpărării automobilului într-o achiziție mai inofensivă.

IN PERSPECTIVĂ

Triumful
frigatronului

Intrarea triumfală a frigatronului în viața de toate zilele — afirmă specialiștii în materie — va avea loc, probabil, la sfîrșitul actualului deceniu. Familiarul obiect care este astăzi frigiderul, dar care nu furnizează temperaturi mai scăzute de +1°, va fi înlocuit atunci de un aparat de o concepție cu totul nouă, un congelator menajer. Dar, care va fi principiul de funcționare a acestui „frigider” al viitorului?

Sistemul cu compresor va fi înlocuit prin așa-numitul sistem cu efect Peltier, bazat pe degajarea sau absorbția de căldură la joncțiunea — traversată de un curent electric continuu — a două corpuri solide. Se crede că pînă la sfîrșitul deceniului utilizarea acestui efect va fi perfect posibilă, întrucît costisitorii redresori de curent de azi vor fi la îndemîna oricui și, în plus, miniaturizați grație semiconductoarelor.

Aceste semiconductoare (frigatroni) sînt legate între ele două cite două și cuplu cu cuplu prin niște lame de cupru prin care trece curentul electric continuu. Compresia — detentă — se produce în fiecare cuplu de frigatroni. Pe o față a lanțului astfel constituit frig este degajat în obiectul ce urmează a fi refrigerat, pe cealaltă căldura care trebuie evacuată. Dat fiind că va funcționa prin simpla trecere a curentului, frigatronul nu va produce nici un zgomot, nu va ocupa mult loc, iar durata lui de funcționare va fi practic nelimitată. Și încă un avantaj: în loc să fie risipită, căldura evacuată va putea fi folosită la încălzirea imobilelor sau a apei destinate necesităților menajere.

Dar viitorul va mai aduce gospodinelor — ni se spune — și alte surprize plăcute. Între altele aspiratoare fixe care vor curăța prin electricitate statică ori prin crearea în încăperi a unei depresiuni care să antreneze impuritățile direct în sacul colector. Sau mașini de spălat fără apă care vor curăța uscat într-o ambianță gazoasă programată dinainte în funcție de petele de pe lenjerie și haine ori prin vibrații produse de ultrasunete. De altfel, prin folosirea unor aparate simple, ușoare și manijabile produse în serie și, deci, ușor accesibile obositoarele ore petrecute de gospodi-

ne în bucătărie vor putea fi în genere mult reduse.

O statistică recentă a stabilit că timpul pierdut cu menajul este mai mare decît cel consacrat muncii productive de către populația activă. Dar, după cum se vede, în timp ce statisticienii se mulțumesc numai să facă astfel de calcule, alți specialiștii sînt preocupați să ușureze în practică gospodinelor istovitoare muncă din cămine, ceea ce ar echivala cu a doua emancipare a femeii.

MERIDIANE

Orașul - erou
de pe Volga

Vara umbrelor nopții te cuprind dintr-odată chiar și atunci cînd te afli la nouă mii de metri altitudine. Privești cu încordare pe fereastra avionului, dar nu deslușești nici măcar panglica fluviului majestuos care-și rostogolește valurile înspumate mereu către sud. Deodată, undeva la orizont apar lumini multe, de toate culorile, care asemenea puzderiei de stele aprind hotarul dintre cer și pămînt. Treptat pierdem din înălțime și din umbră apar apele, valurile colorate de data aceasta într-o infinitate de nuanțe. Volga își mină valurile agale, iar de pe ambele maluri o salută clădirile monumentale, uzinele uriașe, șantierul naval, nenumăratele macarale din port. Nu e vorba, pe distanța celor 3 700 km fluviul scaldă sute și sute de orașe și sate, întilnește păduri seculare și vaste pămînturi roditoare, pune în mișcare turbinele hidrocentralelor, adună știri despre faptele oamenilor așternuți cu înfrigurare pe muncă încordată, nobilă și avîntată. Nicăieri însă nu află în cale un oraș care să aibă asemenea renume, oraș al cărui nume să fi devenit simbol al muncii creatoare înaripate, simbol al legendelor fapte de arme ce i-au încrustat chipul în Istoria tuturor timpurilor. Indiferent dacă vii pe calea aerului, cu mașina sau cu trenul ori în jos, pe ape învolburate, străin sau de prin partea locului, te închini în fața monumentelor fără număr ridicate în amintirea aceluia care acolo, la Stalingrad, au oprit iureșul hoardelor naziste apărînd cu prețul vieții pacea lumii și fericirea întregii omeniri.

Pășeam în noaptea aceea de început de iunie pe tăcutoarele străzi ale orașului adormit. Vegheau numai luminile și, în străfulgerările lor, apăreau din umbră monumentele. Multe și felurite. Mărturie a unui trecut glorios, a unor bătă-

lii fără egal, a unei rezistențe în spiritul idealurilor care au dat omenirii tăria să nu dispere în grelele ceasuri de cumpănă. Stalingradul! Acest cuvînt a ridicat oamenii la luptă răsunînd ca o chemare în inimile combatanților din Rezistență, a insuflat încredere în puterile proprii și speranță într-un viitor de libertate și dreptate. Cuvînt care devenise parolă și cîntec, chemare și însemn de dirzenie și curaj al grelei lupte antifasciste.

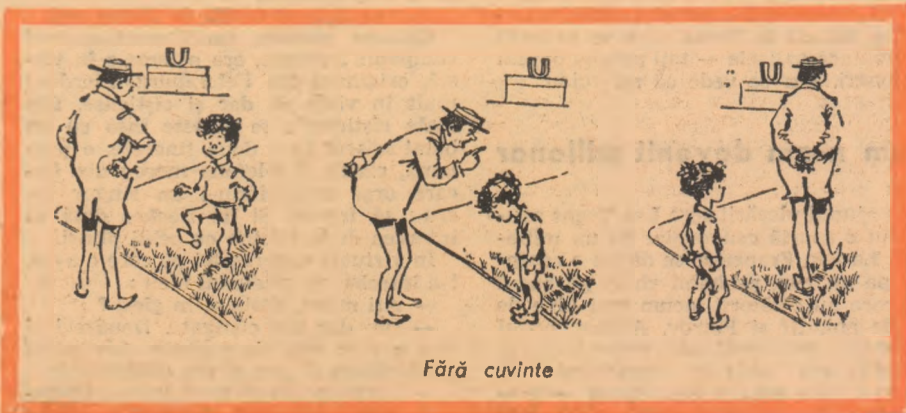
Volgogradul de astăzi e pe de-a-ntregul un oraș nou. Chiar dacă istoria și-o numără de patru secole, de cînd — în 1589 — s-a pus temelia fortăreței menite să apere Rusia împotriva năvălitorilor nomazi. Cu vremea, avînd o așezare extrem de favorabilă, la răscrucea drumurilor terestre și pe apă, Țăriștinul avea să se dezvolte și ca centru industrial. Au apărut uzinele. Prima fabrică metalurgică a fost inaugurată în 1887, iar prima organizație revoluționară în 1904. Aici aveau să se dea bătăliile de pomină cu albi care încercau să taie aprovizionarea Moscovei revoluționare în 1918—1919. Și Țăriștinul și-a îndeplinit sarcina revoluționară, chiar dacă la porțile lui și apoi în interiorul orașului au căzut mii și mii de muncitori.

Anii reconstrucției. Primul cincinal. Se ridică noi uzine. De aci, spre toate colțurile țării, pleacă oțeluri de bună calitate. Aci se ridică prima uzină de tractoare pe poarta căreia lese în 1930 tractorul nr. 1. În preziua celui de-al doilea război mondial orașul avea 126 de întreprinderi industriale, 445 mii de locuitori, școli și institute de învățămînt, străzi și cartiere noi, moderne, o viață care pulsa într-un ritm trepidant. După sinistrul 22 iunie 1941 zece de mii de stalingrădeni s-au aflat în rîndurile apărătorilor Smolenskului și Kievului, Leningradului și Moscovei, iar cei din oraș trimiteau pe front noi și noi tancuri și automate, tunuri și aruncătoare de mine. Pînă în vara lui 1942 cînd se începea cumplita bătălie din largul Donului, pînă cînd naziștii încearcă să cucerească orașul din mers. Aviația bombardă năpraznic. N-a rămas o singură clădire fără să fi primit lovitură. Totul se transformă în ruină. Orașul arde ca o torță. Dar acolo unde betonul se prefăcea în țandări, iar metalul se topea ca gheața, acolo a rămas ca un monument al istoriei dirzenia inflexibilă a oamenilor, eroismul unei apărări ce s-a transformat în epopee. Unde era linia frontului? Am căutat și noi linia sa șerpuitoare și am descoperit-o cu ajutorul unor participanți la apărarea orașului — fostul comisar politic al diviziei legendare de cavalerie a generalului Pliiev, colonelul D.S. Dobrușin, a neînfricatăi aviațoare V.I. Andreeva care a făcut tot războiul la bordul unui bombardier, a doctorului în științe geografice Boris Mișin, cîștigătorul unuia din concursurile revistei „România” și a inimoasei secretare a filialei asociațiilor de prietenie, G.M. Kovaliova. Acolo unde altădată nu erau decît ruine astăzi se întind mari bulevarde ca prospectul V. I. Lenin, strada Păcii, străzi și cartiere, blocuri moderne de locuit, edificiile instituțiilor de cultură, clădirile institutelor de cercetare științifică, bibliotecile, teatrele, spitalele.

Volgogradul de astăzi e un oraș modern care se întinde pe o lungime de 87 km pe malul drept al Volgăi, lățimea variînd din loc în loc între 2 și 9 km. Orașul are 840.000 de cetățeni și continuă să crească mereu. Prin canalul Volga — Don este legat cu mările Azov și Neagră. Uriașă hidrocentrală, înzestrată cu 22 turbine și o putere instalată de 2 600 kW asigură o producție anuală de 14 miliarde kWh. Relativ recent s-au descoperit aci petrol și gaze naturale. Electricitatea, gazul și petrolul deservesc o industrie cu pondere de importanță unională. Alături de vechi uzine, total reconstruite, ca „Octombrie Roșu” sau „Uzina de tractoare V. Dzerjinski” au apărut combinate mari, rafinăria de petrol cu o capacitate de 8 milioane tone pe an, uzina de aluminiu, uzina constructoare de mașini, importante unități ale industriei construcțiilor, alimentare, ușoare, etc.

Nicolae Moraru

(Continuare în numărul următor)

Fără cuvinte

NOROCUL ÎN SECOLUL ELECTRONICII

Las Vegas, acolo unde averile își schimbă stăpînii

Las Vegas începe cu mult înainte de intrarea în oraș. Reclamele — adevărate avanposturi — ies înaintea vizitatorilor la tot pasul. Îi îndeamnă să nu treacă pe lângă, să arunce o privire asupra...

La Los Angeles, pe drumul spre aeroport, panouri trandafirii de diverse mărimi înfățișează o femeie, și ea trandafirică, cu picioare lungi și foarte sumare îmbrăcată (cîteva pene de flamingo în jurul gîtului și alte cîteva în jurul șoldurilor) însoțită de un text laconic: „Flamenco din Las Vegas“. Într-un colț al panoului, foarte discret, scrie: 33 de dolari. Ce costă treizeci și trei de dolari nu-i prea clar. Se pare, totuși, că biletul de avion.

La San Francisco publicitatea se bizuie mai mult pe imaginație decît pe reprezentare. Ea îndeamnă: „Las Vegas. Desfătați-vă cu viața de noapte din pustiu!“ Și avioanele decolează la fiecare 50 de secunde. Avionul nostru s-a ridicat în văzduh imediat în urma unui alt avion, înainte ca fumul lăsat de motoarele acestuia să se fi risipit.

După ce am aterizat, am pornit cu mașina printr-un pustiu, pe o șosea lată, ultramodernă, în ritmul unei melodii de jazz care se revărsa din aparatul de radio al mașinii. Pe bara de protecție din față ședea ghemuită, și cu o ploaie aurie de păr vopsit revărsată pe umeri, o frumoasă bronzată. Pe portbagaj era lungită o altă vampă, îmbrăcată numai într-un slip. De altfel pe capetele tuturor taxiurilor ședea lungite femei frumoase, bronzate, decupate din reviste. Și toate goneau spre Las Vegas, spre Las Vegas.

Palmierii orașului s-au ivit din pustiu, ca niște pene pe capetele unor sălbatici. Copaci, turnuri, palate. Se năpusteau parcă spre noi, căci șoseaua se contopea cu străzile într-o viteză amețitoare. Pe dinaintea ochilor zburau nume ca „Lido“, „Casino de Paris“, „Aladin“, „Monaco“, „Trandafiri în pustiu“, „Caesar Palace“.

Hotelul nostru se numea „Stardust“. În vestibul, automatele așteptau tăcute să li se plătească tributul. Iar mai departe, în imensul hol de la parter, pe covorul roșu, sub plafonul roșu — între aceste două suprafețe roșii care se întindesc în fundul încăperii — se aflau străzi și stradele cu automate pentru jocuri de noroc. Pasagerii hotelului vîrau în ele monede, puneau automatele în priză și interiorul lor se lumina instantaneu.

Cel mai aproape de intrare se afla automatul la care se putea cîștiga premiul cel mare. Se numea — la fel cu tunul utilizat în timpul primului război mondial de germani pentru bombardarea Parisului: Dicke Bertha.

Dicke Bertha avea dimensiunile unui frigider respectabil. Trebuia numai să virim o bancnotă de un dolar și să tragem de o manetă. În doi timpi și trei mișcări puteam astfel cîștiga 100 000 de dolari. Cu un dolar — 100 000. Și automatul era chiar la intrare, încît înainte de a lua măcar cheia camerei, din prag deci, puteam deveni aproape milionari.

Așa cum și portarul care ne da cheia putea deveni milionar, și șoferul taxiului, și băieții în livrea care se grăbeau să ne ducă valizele — toți puteau deveni milionari. Dar se vede că nu voiau.

Cum n-am devenit milionar

În ajunul plecării spre Las Vegas avusesem o scurtă convorbire cu un milionar. La San Francisco se dădea o recepție pe un bac, probabil chiar pe bacul cu care au călătorit, acum mai bine de 30 de ani, Ilf și Petrov. Atunci, podul suspendat peste golf, adevărat miracol al tehnicii, era abia în construcție, iar lupta dintre cei doi concurenți — proprietarii bacului și ai podului — era în toi. Acum, toate acestea sînt de domeniul trecutului. Bacul a ieșit de mult

din uz. La un moment dat s-a încercat a se deschide pe el un restaurant plutitor. Dar restauratorul a dat faliment. Apoi s-a mai încercat ceva, dar tot fără rezultat. Pînă la urmă bacul a intrat în miinile sigure ale d-lui Lander, care l-a transformat într-un birou plutitor.

Așadar, pe acest bac-vapor se dădea o recepție pentru o sută de invitați. Cel mai insignifiant dintre cei de față era proprietarul, îmbrăcat cît se poate de obișnuit. Dar în ciuda simplității sale voite, toată lumea știa că numele lui figura în „Who's Who“ (Anuarul personalităților).

La un moment dat l-am întrebat pe dl. Lander dacă n-ar vrea să mă ia asociat. A izbucnit în ris și m-a amenințat cu degetul de jos în sus, întrucît era scund. Și ca să-mi dea un sfat, spre a mă feri de o greșală ireparabilă, de care el nu se ferise însă, mi-a dat următoarea definiție a milionarului: „Mi-

Să vizitezi Las Vegas-ul și să nu pierzi nimic echivalează cu vizionarea unui spectacol fără a plăti biletul. Ceea ce nu-i frumos. Încît m-am apropiat de Dicke Bertha și i-am oferit, așa cum cereau instrucțiunile, un dolar cu portretul lui George Washington. Am tras spre mine maneta, Dicke Bertha a înspirat adînc, dar n-a zvrilit nimic afară. Și pentru a doua oară în săptămîna aceea n-am devenit milionar.

Crupieri, nădușeală și deznădejde

Cînd am intrat în „Caesar Palace“, pe străzi era zăpușeală, gulerile scroboite se lipeau de gît, lumina albă a soarelui sfredelea ochii. Cînd am ieșit de acolo era seară. Ziua se terminase.

Dar începea în schimb viața de noapte a pustului. Toate clădirile erau

lionar e cel care datorează băncii un milion“.

Poate că de asta le e frică celor care nu devin milionari. Căci norocul surîde numai celor curajoși. Un prieten de-al meu, om fără vicii, a cîștigat odată 60 000 de franci. Nu la Las Vegas, e adevărat, ci la Monte-Carlo la o oră foarte matinală, cînd jocul pe mize mari nu începuse încă și în cazinoul pustiu erau mai ales turiști veniți ca să-l viziteze. Dar oricum, prietenul meu a mizat și a cîștigat.

Uluit de cele întimplate, s-a apropiat de grupul nostru, a privit atent în jur și ne-a spus încet:

— Am cîștigat 60 000 de franci noi.

Călăuza noastră, funcționară a unei companii franceze, era o femeie în vîrstă, originară din Petersburg. Pierduse mult în viața ei, dar și cîștigase. Din toate cîștigurile se alesese însă cu un băiat născut în a doua tinerețe, o pușlama, cărăuia îi telefona mereu din fiecare oraș implorîndu-l un singur lucru: să învețe. Și de fiecare dată se întorcea de la telefon cu ochii plîși.

În virtutea experienței pe care o avea, l-a întrebat pe prietenul meu:

— Ați mizat, desigur, în gînd?

— Da, dar am cîștigat... Douăzeci și unu e ziua mea de naștere. Am mizat pe douăzeci și unu și am cîștigat.

— Jucăți acum pe cinci franci. La ruletă, cele mai mari cîștiguri se obțin mizînd în gînd. Duceți-vă și o să vedeți că o să vă pierdeți iluziile!

luminat a giorno și, ca fluturii de noapte spre lumină, spre ele se îndreptau suvoale de toalete de seară, de umeri goi și de păr parfumat. Deasupra intrărilor, dive electrice de cîțiva metri înălțime făceau mișcări lascive, se aprindeau, se stingeau și iar se aprindeau, făgăduind spectacole nemaipomenite.

Palmierii erau dezvăluiti privirilor de bizara lumină a unor reflectoare savant ascunse pe străzi treceau în goană mașini care frînau brusc în fața intrărilor luminate; din ele coborau oameni grăbiți, apoi urcau alții, după care automobilele porneau iar cu zgomot, spre a opri în altă parte. Toate magazinele erau deschise, totul invita, se lumina, transformînd noaptea în zi. Pînă și Luna imensă, rotundă și portocalie, suspendată deasupra orașului, părea un obiect de decor.

La „Stardust“, în imensa sală roșie, jocul era în toi la toate automatele. Pe postavul verde, strident luminat, din sălile pentru jocurile de cărți se desfășura o activitate febrilă, pe postavul în pătrate din sala ruletei mizele creșteau. Crupierii îi urmăreau atent pe jucători, iar proprietarul pe crupieri. Dar nu personal, evident: în secolul electronic, pentru proprietar lucra un ochi nevăzut de televiziune, montat în tavan.

La Las Vegas averile nu se fac și nu se desfac, ci își schimbă numai stăpînii. Toată lumea cunoaște acolo cazul unui ins care într-o noapte a cîștigat 450 000 de dolari. Dar la fel de bine cunoaște

și istoria unui jucător care a lăsat acolo 1 500 000 de dolari. Ceea ce nu se cheamă însă că „a pierdut“, ci mult mai elegant: „a cîștigat pentru hotel“.

Deodată, în sală a răsunat un clopoțel. Dintr-un automat s-au scurs într-o tavă metalică monezi de zece cenți. Și sunetul a continuat pînă cînd automatul s-a golit complet.

Clopoțelul sună pentru a vesti norocul cuiiva ori ca să spună că cei care „cîștigă pentru hotel“ pot cîștiga totuși o sumă foarte mare și pentru ei.

Monezile au umplut o găleușă de material plastic. Astfel de recipiente se află pe lângă toate automatele, pentru eventualitatea că cineva cîștigă. Dar și paharele de hirtie, din care clienții beau apă sau suc cu gheață, sînt utilizate pentru monezi. De cele mai multe ori însă cîștigul nu este ridicat din tavă, pentru că jocul continuă. Dar dacă la început jucătorul nu vrea să ia banii, apoi nu mai are ce lua!

Oaspeții joacă la un automat la două, la cîteva o dată: aruncă monezi, trag de manetă, iar aruncă, iar trag. Printre jucători sînt multe femei bătrîne. Șed pe scaune înalte și țin în mîini uscate punguțe sau pahare cu monezi. Fumul de țigară plutește mai întîi deasupra automatelor, apoi pornește spre plafonul roșu. Fete nostime servesc băuturi răcoritoare sau fierbinți. Pe estradele instalate în diverse colțuri ale sălii cîntă orchestre.

O chelneriță se înclină amabilă spre a lua comanda unei lady în vîrstă. Domnul este și el bătrîn, dar el nici nu trebuie să fie neapărat tînăr.

Chelnerița ascultă cu luare aminte, cu foarte multă luare aminte, dorința doamnei. Toată atenția ei este îndreptată spre clientă. Dar fără să privească, acoperindu-și ochii cu gene-avantai de cinci dolari perechea, poate totuși să observe că domnul îi fixează picioarele pe după lista de băuturi.

Mai mult decît orice alt miros în aer plutește iz de bani. Căci, într-adevăr, averile nu se fac și nu se desfac acolo, ci își schimbă numai stăpînii. Trec dintr-o mină într-alta: în întregime, parțial sau în părți mici. Nimeni nu trebuie să scape din mină ocazia. Tot ce are cerere este oferit. Și fiecare lucru are miza lui.

Chelnerița o ascultă atent, înclinîndu-se grațios, pe bătrîna doamnă. O ascultă cu evlavie. Dar picioru-i zvelt strîns într-un ciorap fin, privit pe furis de soțul doamnei, se mișcă abia perceptibil în tactul muzicii.

„Dacă veți zîmbi mereu, veți scăpa de toate grijile...“ — făgăduiește diuzeuza. Imediat izbucnesc ropote de aplauze, dar ele nu sînt adresate cîntăreței, ci unui jucător care cîștigase la ruletă.

La Monte-Carlo există o sală pentru miza de 100 000 de dolari. O sală specială.

La Las Vegas jocul se bazează pe alte principii. În automate pot fi virite monezi de cinci, zece, douăzeci și cinci de cenți. Numai la Dicke Bertha se joacă pe un dolar. Și totuși, hotelul „Caesar Palace“, care a costat 25 de milioane de dolari, și-a amortizat cheltuielile în numai doi ani, mai ales datorită automatelor pentru jocuri de noroc. Noul proprietar l-a cumpărat cu apreciable sumă de 65 de milioane de dolari. Și n-a făcut, cred, această achiziție ca să se ruineze.

La 3 noaptea jocurile de noroc sînt în toi. Patimile sînt dezlănțuite. Pe toate estradele se cîntă și se dansează. Program de varieteu. Prin fumul gros de țigară circulă, din semiobscuritate spre lumină și de la lumină spre semiobscuritate, girls cu băuturi. Se aud strigătele crupierilor, foșnet

Grigori Baklanov

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

Love Story

Transformată în scenariu, piesa lui Eduard Radzinski „104 pagini despre dragoste” a devenit „Încă o dată despre dragoste”; la noi filmul rulează cu titlul „Din nou despre dragoste” (deși l-am fi preferat pe cel original, care avea altă nuanță).

Dar în fond nu s-a schimbat nimic: încă o dată, din nou, în 104 pagini sau într-o oră și jumătate, ni se vorbește despre dragoste. Este o *love story* obișnuită (însă nu noutatea contează în

dată declarație mai completă, mai bogată, mai nuanțată.

Tatiana Doronina înobilează povestea de dragoste pe care o trăiește, demonstrând că omul poate iubi în așa fel încât să treacă dincolo de interesele proprii, chiar de statura proprie, ridicându-se până acolo unde nu se mai întreabă: „Ce o să se întâmple cu mine?”, ci „Ce o să se întâmple cu ei?”. Și, împreună cu Alexandr Lazarev, pune admirabil în valoare interesanta idee a scenariului lui Radzinski, că dragostea are nu numai un drum înafară, ci și unul înăuntru, că îi ajută uneori pe oameni să se găsească nu numai între ei, ci și pe ei înșiși.

În afară de Tatiana Doronina și Alexandr Lazarev, mai e și Oleg Efremov, acest Jimmy Stewart al ecranului

străine care se perindă pe ecranele japoneze, sălile nu sînt niciodată pline, nici chiar la spectacolele de seară, după încheierea programului de lucru. Cu excepția, poate, a celui mai mare cinematograful din Tokio, aflat în plin centru, pe strada Ginza, unde au loc premierele filmelor străine cu o tematică care gravitează în jurul erotismului. Fapt semnificativ, în ultimii ani spectatorii sînt tot mai atrași de filmele vechi, văzute de multe ori. Drept care se organizează des și cu succes tot felul de retrospective.

Dar unde sînt admirabilele filme japoneze care au cucerit unanime aprecieri ca: „Rashomon”, „Omul cu rîcșă”, „Insula”, „Femeia nisipurilor”? Cine continuă aceste tradiții?

Am așteptat cu nerăbdare discuția cu regizorul Akira Kurosawa, figură de prim plan a cinematografului japonez, spre a afla răspunsul la aceste întrebări. Deși o doream mult, nu eram totuși convins că întilnirea noastră va putea avea loc. Știam că regizorul evită întilnirile cu ziaristii, cu același argument: „Tot ce am avut de spus am spus în filmele mele”. De aceea am avut o plăcută surpriză cînd l-am văzut intrînd în holul hotelului „Akasaka-Prince” — înalt, subțire, între două vîrste, amintind izbitor de regretatul nostru Mordvinov. Disciplina, austeritatea se făceau simțite în toată atitudinea lui, în gesturi, mișcări, formulări.

— V-aș ruga să-mi vorbiți despre începuturile carierei dumneavoastră.

— Mă pregăteam să devin pictor, dar împrejurările m-au făcut cineast. Era la începutul deceniului al patrulea — perioada încheierii cinematografului japonez. Eram șase regizori și scenariști: Kanti Midzuguti, Yasuziro Kesuke, Yasuziro Odzu, Kesuke Kinesita, Mikio Nasuse și eu. Filmul era visul nostru, munca noastră, viața noastră. Au fost cei mai buni ani nu numai ai noștri, ci și ai cinematografului japonez. De atunci a curs multă apă. Midzuguti și Odzu au murit, alți doi s-au retras... Cînd mă uit în jur mă simt foarte singur.

— Cum apreciați filmul japonez de azi?

— În ultimul timp cinematografia japoneză a apucat pe un drum vrednic de compătimitate. Dorința de a cîștiga cît mai mulți bani a amestecat, a răsturnat totul. Cînd în artă dictează capitalul, arta moare. Iar spectatorii noștri s-au obișnuit atît de mult cu peliculele de duzină încît, pierzînd parcă speranța să vadă ceva mai de soi, ignorează și producții demne de atenție.

— Dv. la ce lucrați, ce proiecte aveți?

— Am fost mult timp sub impresia participării mele ratate la coproducția japo-americană „Tora, tora, tora”. Pe de o parte am pierdut cinci ani din viață. Căci a fost nevoie de cinci ani ca să se înțeleagă că filmul nu poate avea decît un singur regizor, cu linia lui diriguitoare de la început pînă la sfîrșit. Iar regizorul acela n-am fost eu.

Pe de altă parte, însă, am avut plăcuta ocazie a unor întilniri foarte interesante. La filmări am utilizat și artiști neprofesioniști, oameni cu o mare experiență de viață, cu care a fost o plăcere să lucrez. Evident, asta nu înseamnă că ne putem dispensa de actorii profesioniști. Apropo de ei, acum mă preocupă niște detalii tehnice. Am observat că rezultatele sînt departe de a fi bune atunci cînd actorul știe din ce parte e filmat. De aceea am început să folosesc concomitent trei camere, dintre care una rămîne ascunsă. Și încă un exemplu. Eu dau multă importanță scenelor cu dialoguri. De aceea, cînd fac probe cu actorii observ cum știu să asculte. Filmînd un cadru, încerc să concentrez atenția nu asupra expresiei feței celui care vorbește, ci a celui care ascultă, pentru că reacția acestuia po-

te transmite cel mai bine sensul și importanța evenimentului.

Dacă e să vorbesc de planuri concrete, vreau să fac un film despre un om. Orice făptură omenească are dreptul la bucurie și fericire. Dar în viață se întîmplă uneori tragedii atît de mari, încît numai oamenii foarte puternici pot rezista.

Judecîndu-mă după personajele mele, spectatorii m-ar putea crede și pe mine un dur. Dar de fapt sînt mai degrabă un sentimental, înțeleg și mă simt mai aproape de făpturile singuratiche, triste.

V. Dunaev

PROFIL

Secunde prețioase

Debutul a avut loc în 1959, într-o seară de iunie. Era sfîrșitul stagiunii, la Teatrul Mare din Moscova se juca „Lacul lebedelor” și spectatorii aflaseră că în dublul rol Odette-Odillia va debuta o balerină foarte tînără. Și într-adevăr balerina era foarte tînără (n-avea decît 17 ani). Se numea Elena Reabinkina.

Debutul într-un rol principal — și încă un rol dublu — într-un balet atît de pretențios cum e „Lacul lebedelor”, culme a repertoriului clasic, a fost un triumf. Cînd în actul trei, transformîndu-se din crăiasa lebedelor în intriganta fiică a vrăjitorului, a executat cu virtuozitate 32 (treizeci și două!) de *piruete*, sala a aplaudat-o minute în șir. Iar după pasul acesta atît de greu chiar și pentru balerini experimentați, a reapărut în împărăția lebedelor grațioasă, aeriană și proaspătă, gata parcă să ia spectacolul de la capăt.

Așa s-a născut pe firmamentul baletului sovietic o nouă stea, așa și-a început cariera la Teatrul Mare Elena Reabinkina.

De atunci personajele ei s-au înmulțit, de Odette-Odillia s-a alăturat mai întîi Raymonda, apoi frumoasa din „Călușul cocoșat”, contesa italiană din „Va-

Amîndouă balerine, amîndouă actrițe și Elena (în picioare) și Xenia Reabinkina

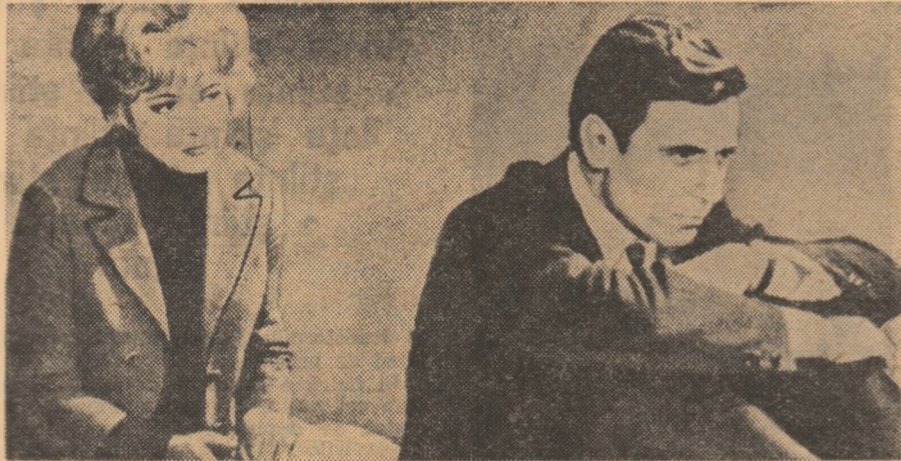
nina Vanini”, zglobia Katri din „Don Quijote” și multe alte eroine clasice.

Repertoriul modern este o cucerire din ultimii ani a Elenei Reabinkina. Și tot cu roluri de referință, cu aprecieri superlative, care consacră definitiv un talent autentic.

Recent a mai fost consemnat încă un debut al Elenei Reabinkina: balerina interpretează cu brio unul din rolurile principale din filmul „Prețul secundelor”.

— N-am să afirm că mi-a fost ușor — a mărturisit Elena Reabinkina la conferința de presă. Cinematograful cere interpretilor un firec absolut. În privința asta e un exercițiu foarte bun pentru toți artiștii, inclusiv pentru balerini.

Dar, recunoscătoare filmului pentru acest exercițiu util, pe care e dispusă să-l repete, Elena Reabinkina n-are de gînd să trădeze totuși baletul. Căci baletul rămîne marea ei pasiune, trecutul prezentul și viitorul ei.

Tatiana Doronina și Alexandr Lazarev într-o scenă din film

această materie, a se vedea ce furori face „Love Story”, construită de Erich Segal după cea mai simplă și mai clasică rețetă). Eduard Radzinski o spune frumos, în fraze rotunde în care lirismul împarte spațiul cu umorul și ironia. Să-i recunoaștem știința dialogului, replicile sînt inteligente, cuvintele definesc exact stări, sentimente, relații, scoț din plasma vagului adevăruri pe care poate că le simțim, dar nu le putem spune întotdeauna pe nume. Chiar dacă uneori mai răzbate o înclinare spre calofilie, nu-i nici o supărare: în definitiv nu printr-o exprimare prea aleasă păcătuiește omenirea și e reconfortant totuși ca barem o oră și jumătate, la cinema, să auzim, în obișnuitele relații umane, niște fraze ca la carte.

Regizorul Gheorghi Natanson a plasat povestea într-un cadru modern, puțin de revistă ilustrată care face reclamă de mobilier și aranjament interior (dar, din cîte știm, toată lumea răsfoiește cu plăcere astfel de reviste) și a încredințat-o actorilor Tatiana Doronina, Alexandr Lazarev, Oleg Efremov, fiind sigur că o poate lăsa în seama lor cu conștiința împăcată.

Filmul este al lor și în primul rînd al ei, al Tatiane Doronina.

Întîmplarea a făcut ca primele trei roluri mari jucate de actriță în film să fie trei ipostaze ale dragostei și fidelității: dragostea și fidelitatea de soră („Sora cea mare”), dragostea și fidelitatea de soție („Tandrețe”), dragostea și fidelitatea de iubită („Din nou despre dragoste”). Și a izbutiț performanța de a ne lăsa la sfîrșit impresia că a spus tot ce se putea spune pe tema dată, că n-a scăpat nici o nuanță.

În „Din nou despre dragoste”, într-o scenă spune „te iubesc” de cîteva ori, și de fiecare dată altfel: cu uimire, cu bucurie, cu recunoștință, cu sfială, cu teamă, cu pasiune, cu emoție, cu speranță... Scena durează numai cîteva clipe, sînt rostite numai două cuvinte, dar avem sentimentul că n-am auzit nicio-

sovietic, a cărui trecere e o diră de lumină, o undă caldă de omenie.

În felul acesta, cu astfel de interpreți, am dori să ni se mai vorbească încă și încă o dată despre dragoste.

Iulia Scutaru

INTERVIU

Kurosawa, incoruptibilul sentimental

Tokio are foarte multe cinematografe. Cele din centru sînt luxoase, au cîteva etaje, aer condiționat și alte minuni moderne. Vara, pe caniculă, e o plăcere să te înfunzi într-un fotoliu moale, comod și, în răcoarea care te învăluiește din toate părțile, să uiți cîteva ore de iadul de afară.

La cîteva pași de străzile centrale, însă, tabloul se schimbă. Ulicioarele și intrările înguste și întortocheate sînt presărate cu săli de cinematograful micuțe și murdare, în care, ca să-ți tihnească filmul, trebuie să te faci că nu observi multe. Decorul cenușiu dinăuntru contrastează izbitor cu afișele stridente de afară, care îi imbie pe spectatori cu scene șocante. Dar în afară de afișe se mai practică intens și reclama orală: bărbați îmbrăcați în costume țipătoare, într-un permanent sus-jos pe scările cinematografulor, laudă cît îi ține gura producția de pe ecran. Metoda e mai mult pitorească decît eficientă, Intrucît spectatorii nu se prea îmbulzesc. În ciuda uriașului număr de filme proprii și

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

Forța de sugestie a artei

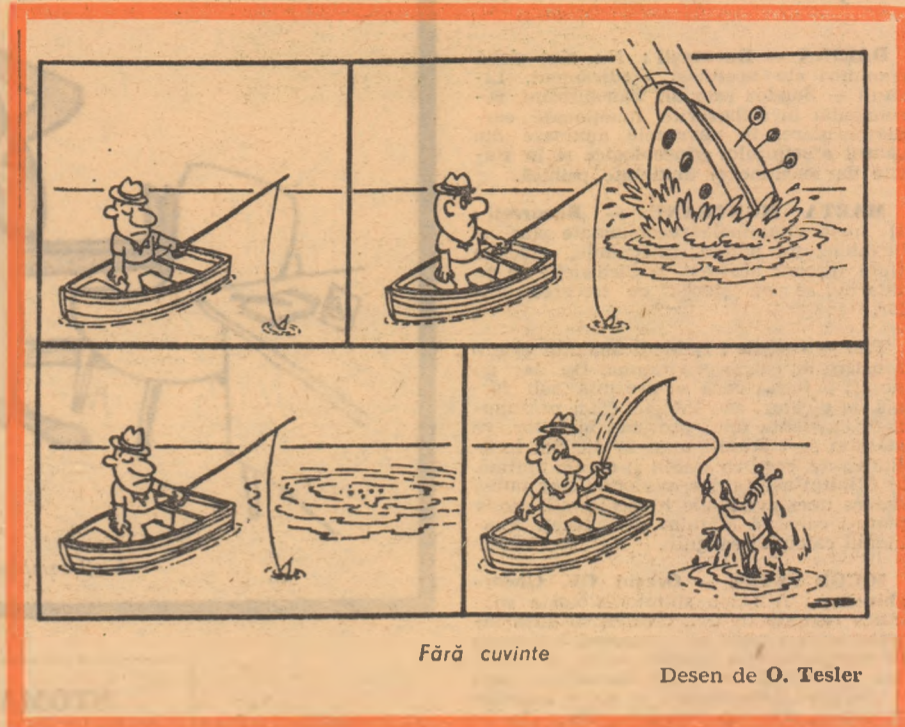
tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica tel
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica t
 tehnica tehnica tehnica tehnic
 tehnica tehnica tehnica te

ASTRONOMIE

gru și-a pierdut orice strălucire și practic volumul, el și-a conservat în schimb masa. Or, de la Newton încoace se știe că masele se atrag între ele ca magnetii sau particulele electrizate. În jurul fiecărei mase există deci un câmp de atracție, iar accelerația care ia naștere în fiecare punct al câmpului este o valoare înregistrată de simțul tactil. Ajunși aici, să ne mai amintim că forța de atracție care se exercită între două corpuri este proporțională cu produsul celor două mase și invers proporțională cu pătratul distanței care le separă. Cu alte cuvinte, dacă distanța este împărțită cu 100, forța de atracție sporește de 1000 de ori. Cum „punctul” negru are un diametru foarte mic, de ordinul a 15 km, dacă ne-am apropia destul de mult am putea reduce distanța care ne separă la o fracțiune din lungimea unui microb. Evident, forța de atracție ar deveni atunci, la scara noastră, nelimitată.

Înainte însă de a vedea ce se petrece în imediata vecinătate a unui „punct” negru, să vedem ce se întâmplă la distanță. Pe de o parte, conform relativității, razele luminoase sînt curbate, apoi, în apropierea acestei mase enorme dar cu volum infim, absorbite. Pe de altă parte, câmpul de atracție al „punctului” modifică traiectoria astrilor dimprejur. Încît, au raționat astronomii, dacă el există cu adevărat trebuie să existe și stele vizibile a căror mișcare

Fără cuvinte

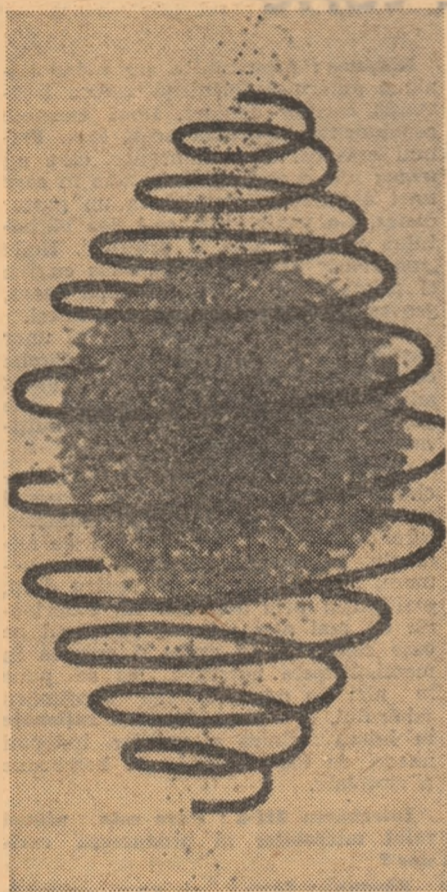
Desen de O. Tesler

**Astrul negru,
 o fantomă
 a spațiilor siderale**

Ori de cîte ori inteligența umană a început să pătrundă în tainele Universului, deși progresul tehnicii și științei făcea mereu pași mari înainte, totdeauna s-a găsit cîte un „obiect” ce resce prea depărtat și gata s-o desfidă, dat fiind că omul acționează numai în limitele strîmte ale minusculelor unelte care sînt percepțiile senzoriale. Studiarea imensei lumi stelare a început mai întîi cu ochiul liber și a continuat cu telescoape și radiotelescoape care nu sînt, în fond, decît o prelungire rațională a sistemului ocular. E adevărat, ele au permis totuși descoperirea quasarelor, pulsarelor sau a stelelor cu neutroni, obiecte cerești foarte ciudate. Dar care dintre cele cinci simțuri, chiar prelungite de modernele procedee ale electronicii, ne va putea permite — s-au întrebat astronomii — perceperea ultimei stări, bănuite, a lumii stelare, așa-numitele „puncte” negre, sori negri, numiți așa deoarece nu emană lumină și nu pot fi văzuți cu ochii?

Dar mai întîi, ce sînt de fapt „punctele” negre? Sub un cuvînt banal, o entitate bizară, poate mai mult matematică decît direct sesizabilă. Într-adevăr, „punctul” negru este tot ce a mai rămas dintr-un obiect ceresc după o prăbușire completă spre interior a materiei asupra ei însăși. Cu alte cuvinte, rezultatul unei implozii, fenomen invers exploziei. Căci dacă într-o explozie materia este proiectată în toate direcțiile spre exterior, depărtîndu-se de ceea ce a fost centrul obiectului cu o viteză maximală, apoi descrescîndă, în implozie materia se prăbușește brusc spre centru cu o viteză de pornire inițial mică dar care, ulterior, crește cu regularitate. În acest stadiu ea tinde să ocupe un volum din ce în ce mai mic, pînă ce dispăre din raza vizuală. Supuși unei gravitații uriașe, practic infinite, corpusculii elementari sîrșesc prin a pierde caracteristicile particulelor atomice fundamentale. Nu mai există identitate separată, elementele care se prăbușesc vertiginos în astrul negru nu-și mai conservă decît masa, sarcina electrică și momentele lineare și unghiulare. Dimensiunile astrului negru se contractă continuu și „punctul” se strîmtează spre infinitul mic, încît nici o lumină nu mai poate scăpa din interior, iar una provenită din exterior dispăre în prăpastia fără fund, fără putință de întoarcere.

Așadar, dacă vederea se dovedește în descoperirea „punctelor” negre inoperantă, simțul tactil n-ar putea fi oare de folos? Nu e vorba evident de a „apuca” punctul, ci de prelungirea simțului tactil care este simțul echilibrului și care ar putea permite prevederea proximității. Omul este sensibil la variația propriei greutate, la orice schimbare de distribuție a acesteia în spațiu. Este o varietate a simțului tactil care ne permite, de pildă, să simțim dacă un ascensor coboară, dacă o mașină accelerează sau dacă un scaun începe să se incline. Dacă „punctul” ne-

In cazul unei implozii, viteza de rotație a unui astru crește fantastic. Încît uneori se întîmplă ca liniile de forță ale câmpului magnetic să se răsucescă în lus, iar materia stelei să se scurgă prin ele și să evadeze la cei doi poli. Masa ansamblului se micșorează atunci rapid.

este perturbată de prezența lui. Și într-adevăr a fost descoperită o astfel de stea a cărei traiectorie pare inexplicabil de oscilantă; ea descrie orbita pe care orice corp celest o realizează în jurul unui alt corp de masă comparabilă, dar tovarășul nu poate fi văzut. Masele comparabile presupun însă luminozități comparabile, încît el ar fi trebuit să fie văzut. Iar dacă nu este, au conchis savanții, e pentru că-i vorba de un „punct” negru, a cărui existență a fost astfel dovedită.

**PSIHOLOGIE
 PEDAGOGICĂ**

**Învățînd numai
 cu ochii minții**

Multă vreme s-a crezut că orbii nu pot deprinde nici cele mai elementare cunoștințe. Cunoscuta „Scrisoare despre orbii și povețe pentru văzători” în care Denis Diderot a afirmat, acum două secole, că orbii pot desfășura o activitate intelectuală normală a însemnat însă un reviriment în atitudinea față de orbii și un puternic stimul pentru crearea unui sistem de învățămînt spe-

cial adaptat pentru ei. Ulterior, Louis Braille a inventat, se știe, sistemul de scriere pentru orbii. Cuprinzînd în numai șase puncte întreg alfabetul, cifrele și semnele de punctuație, el a dat multor milioane de oropsiți de soartă posibilitatea de a citi și scrie.

Dar și după marea invenție a lui Braille universul a rămas pentru orbii la fel de necunoscut și de enigmatic ca înainte. Deși acum pot rezolva probleme matematice complexe, pot asimila cunoștințele acumulate de omenire de-a lungul veacurilor, ei nu izbutesc totuși să-și imagineze lucruri elementare pe care văzători le percep o dată cu primii pași în viață.

Într-adevăr, canalul prin care ajung în sistemul nostru nervos aproape 90 la sută din totalul informațiilor este pentru orbii complet închis. Memoria lor nu e luminată de strălucirea razei solare, nu e colorată de marea diversitate a nuanțelor din natură. De aceea și imaginația celor lipsiți de vedere este mereu „flămîndă”. Singura lor cale de cunoaștere a infinitei varietăți a universului înconjurător este pipăitul.

Dar ce volum de cunoștințe poate percepe pe această cale un copil orb? Cum poate fi educată „vederea mintală”, cum ar putea fi obișnuiți nevăzători să perceapă splendoarea și marea diversitate a lumii? Cum ar putea fi potolită neostoiita „foame” de impresii a creierului lor? Nu cumva le-ar putea veni într-ajutor desenul, acest tip de scriere realmente universală?

Întrebările de mai sus l-au muncit ne tinărul profesor de desen Nikolai Semiovski încă de acum patruzeci de ani cînd a trecut pentru prima oară pragul școlii pentru orbii din Moscova. Iar mai tîrziu, el și-a închinat întreaga activitate spre a găsi cele mai potrivite răspunsuri.

Se știe că la temelia oricărui proces pedagogic stau noțiuni concrete. Acestea sînt absolut necesare văzătorilor și, oricît de paradoxal ar părea, cel puțin la fel de importante, dacă nu chiar indispensabile, și celor care nu percep impresii vizuale. Plecînd de la aceste constatări, N. Semiovski a început prin a inventa înlocuitori de hîrtie, gumă, creion. A amestecat bine ceară de albă cu o smolă topită și a obținut un amestec moale și maleabil din care a făcut „foi de hîrtie”. În loc de creioane a utilizat bețecare. Iar în loc de gumă bucațele de metal. După care profesorul de desen a trecut la prelucrarea primelor noțiuni de grafie, la formarea deprinderii de interpretare a imaginilor și executarea lor independentă. Scoasă astfel din amorteală, imaginația copiilor orbii a început să lucreze intens. Fiecare zi de lucru aducea în „cămara” goală a memoriei orbilor mereu alte tîrente de informații. După un timp, însă, Semiovski a început să se gîndească cum ar putea ajuta copiii să vadă obiectele în spațiu prin imagini plane. Și a ajuns la concluzia că un obiect înfățișat în cîteva proiecții — imagini plane ale unei figuri sau unui corp, realizate după anumite reguli geometrice — este ușor sintetizat de creierul orbilor în imaginea lui integrală. Degete îndeminate de copii au început dar să modeleze, încrezătoare, obiecte necunoscute, atunci „văzute” prima oară în proiecții ortogonale pe hîrtie, adică imagini plane obținute prin trasarea unei perpendiculare de la fiecare punct de proiectat pe planul de proiecție.

În afară de originalul aparat de desen, pe care N. Semiovski l-a construit în mai multe variante, entuziasmul profesor mai are și meritul de a fi elaborat o metodă de predare a grafiei pentru orbii, precum și un bogat material

didactic printre care filmele pentru orbii s-au dovedit extrem de utile.

Grafia pentru orbii a antrenat la o activitate intelectuală normală sute de copii lipsiți de vedere. Ea îi ajută să învețe mai ușor discipline ca fizica, biologia, geometria, literatura. Întrucît, dacă mai înainte manualele pentru nevăzători erau numai o suită de puncte, accesibile exclusiv lor, acum ele cuprind între altele și o sumedenie de ilustrații pe care nevăzători le percep cu ochii minții.

GERONTOLOGIE

**Microelementele
 bătrîneții**

O dată cu hrana, în corpul nostru pătrund aproape toate elementele tabloului lui Mendeleev (evident în cantități minime). Cîteva dintre ele ne sînt indispensabile. Iodul, de pildă, stimulează activitatea tiroidei, intrînd în alcătuirea hormonului tiroidian. Absența cobaltului provoacă o penurie de oxigen. Dar excedentul sau dozarea anormală a unora dintre ele pot fi, dimpotrivă, nefaste.

Gerontologii beloruși au stabilit, de pildă, că zincul, cuprul, magneziul și alte elemente se acumulează în cantități mari în organism pe măsură ce omul îmbătrînește. Combinîndu-se cu proteinele, ele nu participă activ la metabolism, ci se depun inutil.

De aici însă și întrebarea: bătrînețea creează un teren propice pentru acumularea acestor metale sau acumularea lor provoacă bătrînețea? Răspunsul nu putea fi dat fără încercarea de a elimina din organism toate metalele de prisos. Și într-adevăr, s-a procedat fără ezitări la această operație, întrucît organismele se comportă foarte bine fără balastul amintit.

Experiențele au fost făcute pe șoareci. Metalele excedentare au fost extrase din organismul lor prin intermediul unor preparate chimice speciale. Animalele care au fost supuse la „tratament” au trăit mai mult decît cele de control. Procedura aplicată înlătura metalele excedentare din proteine, iar moleculele libere ale acestora participau activ la metabolism.

— Evident, sîntem abia la primii pași, a explicat academicianul Leonov. Acum trebuie să aflăm în ce organe se acumulează metalele parazite. Numai atunci vom putea trece la rezolvarea în fond a problemei și la experimentări pe animale superioare.

În același timp, gerontologii beloruși studiază diverse regimuri alimentare în vederea găsirii posibilităților de a micșora pătrunderea metalelor în organism pentru a încetini concentrația lor.

INDIA

Kaziranga — un vis de vară

Pentru noi, zoologii, Kaziranga, pierdută undeva în cimpiele mlăștinoase din statul indian Assam, e un „pământ al făgăduinței” — pe același plan cu Serengetti, paradisul copitelor africane ori cu bazinul superior al Amazonului cu anacondele, papagalii și maimuțele lui...

În secolul trecut, o mare parte din valea Brahmaputrei, pe care am străbătut-o timp de două ore cu mașina ca să ajungem la rezervația Kaziranga, era acoperită cu păduri sau savane mlăștinoase. Dar către începutul secolului nostru, o dată cu construirea unei căi ferate, în această vale s-a stabilit o populație deasă, pădurile au fost defrișate, s-a cultivat ceai. Kaziranga, unul din cele mai greu accesibile locuri, singura zonă încă nepopulată din valea Brahmaputrei, aflată în nordul colinelor Mikir, a fost declarată în 1908 rezervație, iar în 1968 — parc național.

Acum, rezervația nu mai e prea mare: 430 km², cuprinși între Brahmaputra și colinele Mikir. Pe acest teritoriu este interzisă practicarea agriculturii, iar accesul oaspeților veniți fără aprobare specială — riguros oprit. În jurul rezervației există o zonă în care este permis pășcutul vitelor, dar vinatul nu. În afară de obligațiile de serviciu, personalul rezervației se ocupă și de turiști care fac excursii pe elefanți domesticiți. Cu astfel de elefanți am pornit și noi să vizităm rezervația.

De la bungalow-ul așezat pe o colină am coborât cu mașina, am traversat șoseaua și curind am ajuns la marginea savanei mlăștinoase, unde ne așteptau câțiva elefanți vopsiți în albastru și roșu.

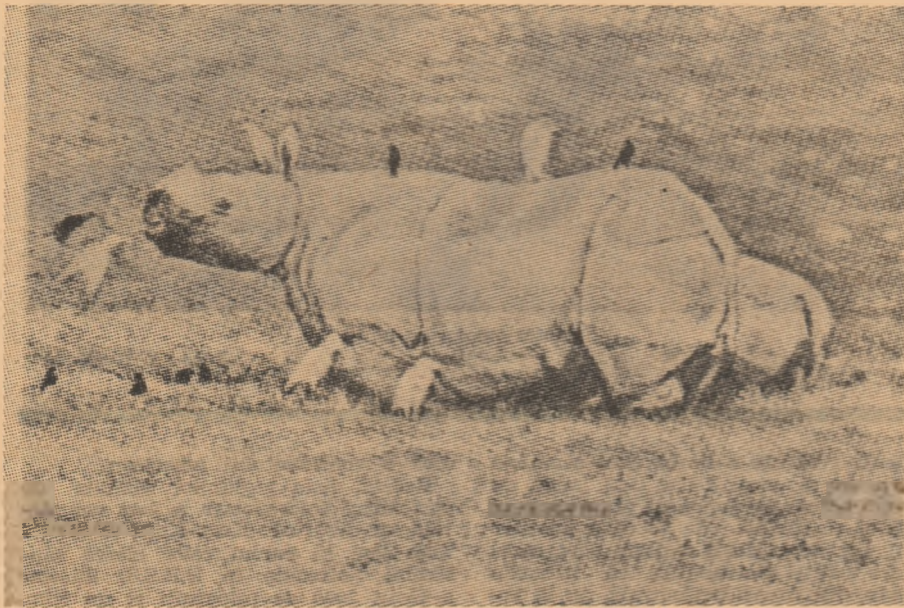
După câteva minute, sub picioarele elefanților a început să mustească apă, iar „echipajele” noastre au intrat într-o zonă cu iarbă înaltă. Ne aflam la începutul sezonului uscat, când iarbă are cea mai mare înălțime: 2—3 metri. Tufișurile dese și copacii rari alternau cu mlăștini întinse, în mijlocul cărora se aflau niște lăculețe acoperite cu nuferi sau zambile de apă cu superbe flori violet pal. Din păcate, această frumoasă plantă, adusă în India la începutul secolului din America de Sud, în scop decorativ, pricinuieste mari daune. Crescând cu o viteză amețitoare, zambila a năpădit în câteva decenii toate bazinele de apă și a început să sufocă plantele indigene. Mai întâi animalele n-au vrut să se atingă de ea, dar cu timpul, mai ales în anotimpul secetos, mistreții, cerbii și rinocerii au prins s-o pască.

Când am pornit la drum ne părea rău că în rezervație e interzis mersul pe jos, dar, după ce am încercat să străbatem per pedes un desigur de iarbă uriașă și în 15 minute am făcut numai 30 de metri, nădușiți learcă, ne-am dat seama că interdicția este perfect justificată.

Primul animal mare pe care l-am văzut a fost un rinocer cu un singur corn (Rhinoceros unicornis), pentru care, de altminteri, a și fost înființată rezervația. Ațatăhala cenușie, acoperită parcă cu o platoșă, seamănă mult mai mult cu o fosilă decât cu mobilii rinoceri negri africani. Rhinoceros unicornis care, datorită forței lui înfricoșătoare, nu are dușmani, era cindva foarte răspândit în Asia de sud-est. Dar acum este o raritate, pentru că din vremi străvechi omul l-a vinat cu înverșunare pentru prețurile înșușiri miraculoase ale cornului său.

În răsăritul Asiei se credea astfel că praful de corn de rinocer sporea virili-

tatea și de aceea era foarte căutat. Deși cercetări recente au infirmat această opinie, totuși și acum încă kilogramul de corn de rinocer se vinde la bursa neagră cu 1 000 de dolari. De altfel, cornului i se mai atribuie și alte însușiri. Se

Femelă de rinocer indian, care se împacă foarte bine, ca toți semenii ei de altfel, cu stîrcii.

crede de pildă că, turnate într-o ceașcă de corn de rinocer, otrăvurile fac spumă sau că ceașca se desface în bucăți dacă în lichidul pe care îl conține s-a turnat otrava. De aceea regii și, în general, marii dregători din Asia răsăriteană au băut întotdeauna din astfel de vase. În anumite regiuni din statul indian Assam se crede că cornul de rinocer așezat sub patul unei femei care naște îi ușurează durerile, încît cei care posedă un fragment din corn ciștigă foarte mult închiriindu-l cu 50 de dolari pentru o „ședință”.

În afara cornului mai sînt apreciate însă și alte părți din trupul rinocerului, mai ales singele. Fragmente de piele și oase sînt purtate ca amulete împotriva bolilor. Infuzia de corn de rinocer este vîndută în piețe cu un dolar lingurița. Pe scurt, cine ucide un rinocer se poate îmbogăți; de aceea și lupta împotriva braconajului este foarte grea, iar rinocerii sînt amenințați cu exterminarea.

În secolul XIV, Timur a vinat rinoceri la hotarul cu Kașmirul, iar în secolul XVI Babur, întemeietorul dinastiei Marilor Mogoli, a povestit despre o vîntătoare de rinoceri lângă Indus. Dar în secolul XVIII, nu mai existau rinoceri în vestul Indiei și Birmaniei, iar în secolul XIX nici în valea Gangelui. La începutul secolului nostru mai erau rinoceri numai în Assam, în Bengalul de nord și în Nepal. Din numărul total de rinoceri unicorni de pe glob (circa 750) peste 400 trăiesc în rezervația Kaziranga, numită pe bună dreptate „patria rinocerilor”.

După elefant, rinocerul unicorn este cel mai mare animal asiatic; poate ajunge pînă la o greutate de 2,5 tone și o înălțime la umeri de doi metri. Cornul poate avea pînă la 60 cm lungime și este alcătuit, ca și la ceilalți rinoceri, dintr-o masă stratificată asemănătoare ca structură cu substanța din care sînt făcute copitele. Limita maximă de vîrstă: 70 de ani.

Spre deosebire, totuși, de rinocerul african, cel indian utilizează foarte rar cornul ca armă de luptă. Cînd se apără sau atacă, el aplică lovituri nimicitoare cu colții puternici de pe maxilarul inferior. De altfel, rinocerul n-are alți dușmani în afară de om. Chiar și elefanții bat în retragere în fața acestor uriași, iar tigrii îi evită, deși nu se dau în lături de la un ospăț cu pui de rinoceri.

Cînd se bălăcesc în apă sau în mlăștini, rinocerii sînt pașnici. Într-un lac foarte mic am văzut patru coloși șezînd liniștiți unul lângă altul. Dar cînd ies pe mal, coexistența pașnică încetează și rinocerii se încalără deseori între ei; dovadă rănile cu care se aleg. Animalele bătrîne care nu-și mai pot apăra terenul pe care-l dețin părăsesc rezervația și rătăcesc pe cîmpiile din preajma satelor, unde rinocerii tineri nu îndrăznesc să se aventureze, și acolo își așteaptă sfîrșitul. De obicei, rinocerii bătrîni sînt pașnici, iar elefanții care transportă turiști pot trece pe lângă ei fără să fie atacați. Dar cei care trăiesc în rezervație devin uneori foarte primejdioși. De multe ori se întîmplă ca un rinocer furios — mai ales femelele

cu pui — să se repeadă la cîte un elefant. Dacă elefantul e bine dresat, iar mahautul (conducătorul lui) are experiență, rămîne pe loc, iar rinocerul nu mai înaintează sau îi întoarce spatele. Dar dacă elefantul nu-i ține piept, bate în retragere și o ia la sănătoasa prin iarba înaltă și tufișuri, călătorilor le e foarte greu să se mențină pe spatele animalului. Încît nu e an în care rinocerii din Kaziranga să nu facă o victimă. Vizitatorii nu îndrăznesc să sară de pe elefant și să meargă pe jos, dat fiindcă le-ar fi imposibil să scape de un rinocer care atacă.

La Kaziranga mai sînt însă și multe alte animale; circa 550 de bivoli și

insulele din Marea Caraibilor cînd au venit europenii. Caraibii erau un trib puternic și războinic. Ei au opus cuceritorilor europeni o dirză împotrivire; timp de 200 de ani nu au îngăduit coloniștilor să se stabilească în insulă.

Dar în cele din urmă, împotrivirea lor a fost înfrîntă și indienii au fost alungați în regiunea stîncoasă, nesănătoasă din răsăritul insulei, cu solul acoperit de foarte multă piatră și cu clima prea umedă chiar și pentru cultivarea trestiei de zahăr. Băștinășii continuă să locuiască și acum acolo. Indienii curați, cu pielea galbenă și ochii oblici, nu mai sînt însă decît vreo 100 de inși.

Bananele constituie baza economiei insulare și mai bine de jumătate din populație se ocupă cu cultivarea acestor fructe. Principal articol de export, fructele sînt expediate în special în Anglia. În 1969, în insulă s-au recoltat circa 60.000 de tone de banane. Cel 80.000 de locuitori, în majoritate negri, mai cultivă totuși și citrice, viță de vie, cocotieri, cacao, prelucreză lemnul și se indelectă cu pescuitul.

Din cele 75.000 de hectare ale teritoriului insular, circa 32.000 de hectare sînt bune pentru agricultură, dar lucrate sînt numai 13.350 ha. Marea problemă a insulei este lipsa căilor de acces. Multe plantații de bananieri sînt legate de țarm doar prin drumuri defundate pe care chiar și autoșenilele le străbat greu. De aceea de multe ori se întîmplă că bananele ajung la punctul de unde urmează să fie expediate în Europa într-o stare jalnică.

Întreținerea drumurilor în bună stare este de altfel foarte costisitoare în această insulă unde în numai zece ore nivelul riurilor poate crește cu șase metri. Acum cîteva luni, o ploaie torențială care s-a abătut brusc asupra orașului Roseau (Charlottetown), capitala insulei și de fapt singura așezare de tip urban din Dominica, a provocat inundații care s-au soldat cu dărîmarea unuia din cele două poduri de peste riul Roseau. Uraganele sînt și ele o calamitate frecventă care distruge plantațiile de banane. Iar puternicele ploi tropicale erodează solul, a cărui situație precară este și mai mult agravată din pricina tăierii masive a pădurilor.

Pînă nu de mult nu exista nici o cale de acces care să străbată insula de la un capăt la altul și nici acum nu există o șosea de centură care să facă inconjurul țărîmului. Încît deseori nu se poate ajunge dintr-o parte într-alta a insulei decît pe mare. Construcția de drumuri e și mai mult complicată apoi de împrejurarea că toată insula e tăiată de albiile de riuri.

Pista singurului aeroport din insulă, situat la Melville-Hall, a trebuit să fie literalmente zmulsă junglei, iar pentru a ateriza pe ea piloții trebuie să dea dovadă de mult curaj și abilitate.

Lipsa unui golf adine îngreunează în mare măsură legătura insulei cu exteriorul. Mărfurile sînt transportate în insulă în special cu șlepurile. În ultimul timp s-au făcut proiecte pentru adîncirea golfului Woodbridge, aflat chiar lângă orașul Roseau. Realizarea lor ar contribui mult la dezvoltarea economică a insulei.

Turiștii vizitează Dominica mult mai puțin decît celelalte insule din Antilele Mici, pentru că nu are plaje cu nisip aurii (ci de culoare închisă) și hoteluri suficiente. Dar în insula Dominica există în schimb izvoare și lacuri termale de origine vulcanică, bogăție cu care nu se pot lăuda vecinele ei. Încît nu începe îndoiială că în clipa cînd aceste prețioase resurse naturale vor fi amenajate, insula va cunoaște un mare aflus de vizitatori.

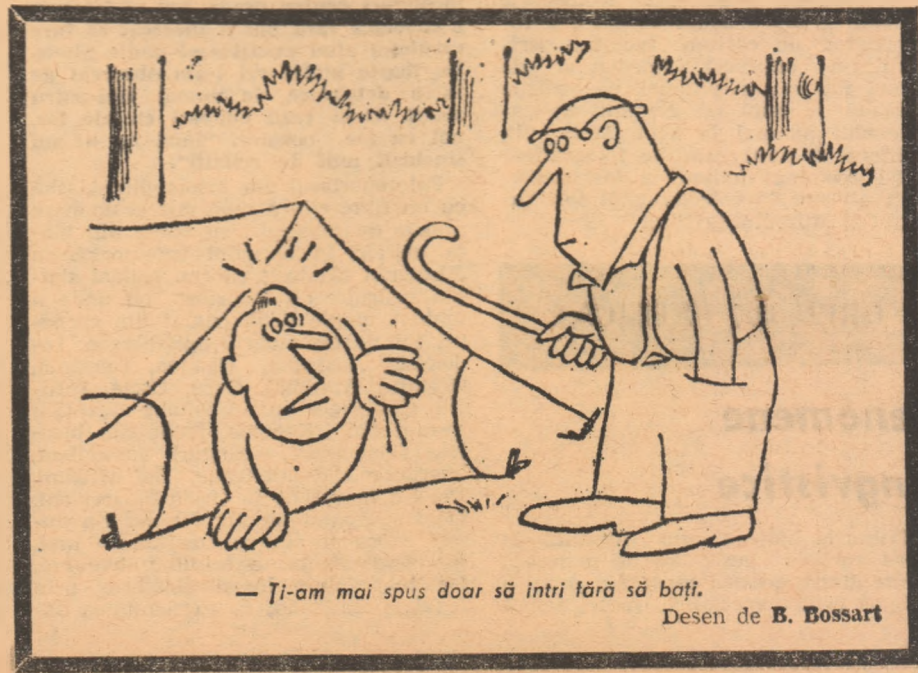
(După „Za rubejom”)

ANTILELE MICI

Dominica are viitor

Insulă de origine vulcanică, Dominica face parte din arhipelagul Antilele, aflat între cele două Americi și împărțit în Antilele Mari și Antilele Mici. Dar această mică fișie de uscat: 47 kilometri lungime și 26 kilometri lățime, se deosebește net de celelalte insule vecine din Marea Caraibilor (Guadelupa, Martinica, Santa Lucia etc.). Într-adevăr, Dominica are un relief muntos (cel mai înalt punct e vulcanul stîns Morne Diablotin, 1447 de metri). În interior cad anual circa 8000 mm de precipitații și cea mai mare parte din insulă este acoperită de păduri virgine.

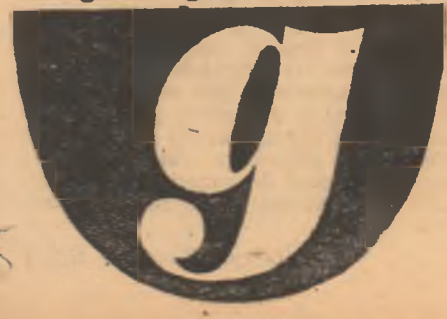
Descoperită în 1493 de Cristofor Columb, insula a fost botezată de el Dominica, din care cauză este deseori confundată cu tiza ei — Republica Dominicană. Primii locuitori s-au stabilit acum mai bine de 500 de ani. Dominica a fost ultimul adăpost al indienilor caraibi, care trăiau în toate

— Ți-am mai spus doar să intri fără să bați.

Desen de B. Bossart

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

ECOURI

Ospăț de pomină
pentru Dumas

„De la începutul lunii decembrie a.c., la Tiflis se află cunoscutul scriitor francez Alexandre Dumas. Zilele acestea el a vizitat redacția și tipografia revistei noastre“. Această știre a fost publicată în 1856, în revista gruzină „Tiskari“.

Autorul „Celor trei mușchetari“ a vizitat într-adevăr Gruzia, în cursul unei lungi și pe atunci anevoioase călătorii prin Rusia. Însemnările de călătorie fiind un gen predilect al lui Dumas, curînd au apărut și amintirile sale despre Caucaz. Această lucrare, mai puțin cunoscută, a scriitorului francez își păstrează și azi interesul istoric.

Gruzia l-a făcut lui Dumas o foarte bună impresie. „Dacă Grecia e o Galatee în marmură, Gruzia e o Galatee vie, cu atît mai frumoasă“ — scria el. Iar mai departe, scriitorul nota că a asistat la o discuție specific feminină, în care cochetele Tiflisului cirteau împotriva corsetelor, o noutate vestimentară recent importată din Paris. Mai mult, ele l-au rugat stăruitor pe Dumas să scrie un articol despre corsete și scriitorul n-a încercat să le reziste. Articolul a apărut în revista „Tiskari“, după care „toată redacția în păr a venit să mă invite la masă“ — își amîn-

tea Dumas. Prilej pentru scriitor de a face reflecția: „Dacă la Tiflis se știe ce este un corset parizian, mă îndulesc că la Paris se știe ce este o masă la Tiflis...“ Intrînd în sufragerie, Dumas a fost impresionat mai ales de un lîms ulcior, care semăna cu vasele în care se ascundeau hoții lui Ali Baba. După evaluarea lui Dumas, în ulcior erau cel puțin o sută de sticle de vin. Convivii, în schimb, erau numai doisprezece. Mîncărurile, și ele nesfîrșite, au fost înșirate pe un imens și superb covor. Apoi a început un ospăț de pomină. După ce oaspetele francez a mîncat și a băut mai mult decît pe săturate, amabilele gazde i-au înmînat un certificat prin care se atesta cum că: „Domnul Dumas a vizitat sărăcăcioasa noastră redacție și la masa organizată în onoarea sa a băut numai vin gruzin“.

Un vechi obicei gruzin cere ca unui oaspete să i se dăruiască tot ce admiră. Dumas a admirat frumoasele costume gruzine, drept care i s-a făcut cadou un costum. Încîntat, scriitorul l-a îmbrăcat imediat și de atunci încolo s-a plimbat pe străzile Tiflisului în noul lui veșmînt, cu tradiționalul pumnal la briu. Mai mult, scriitorul a ținut să se fotografieze astfel costumat (clicșea a fost descoperit ulterior în colecția unui fost fotograf al Muzeului gruzin).

GREU DE EXPLICAT

Fenomene
lingvistice

Triburile indiene din America de Nord vorbesc peste 300 de dialecte; multe dintre acestea constituie și azi o enigmă pentru specialiști. Astfel, tribul

Sculptor amator pe plajă

Foto: I. Berliner

otomis vorbește o limbă care seamănă cu limba japoneză veche (sau, poate, cu limba populației japoneze ainu, care, la rîndul ei, amîntea de aceea a bascilor și gruzinilor). Nu mai puțin surprinzătoare este și constatarea că triburile maya, din America Centrală, au în vocabular cuvinte din limba greacă veche.

După cum arată un buletin UNESCO, o bună parte din vechile inscripții descoperite în junglele Braziliei sînt de fapt texte feniciene, concepute în scriere cuneiformă și demotică (simplificată) egipteană. Altele sînt săpate în piatră în limba vechilor sumerieni, folosită odinioară de cărturarilor fenicieni.

Ce spun specialiștilor aceste mesaje ale unei lumi dispărute? Le sugerează oare, pentru a cîta oară, presupunerea că în centrul Oceanului Atlantic ar fi existat o porțiune de uscat care ar servi drept punte de legătură între continente? Un răspuns afirmativ ar fi hazardat. Încît vechile texte din Brazilia, ca și dialectele triburilor actuale, rămîn deocamdată greu de explicat.

RAITE PE GLOB

La pîndă cu
aparatură fotografică

Un mic avion a aterizat, acum zece ani, în „colțul urșilor“ din Alaska, un loc pustiu de pe malul rîului Mac Neil. Apoi avionul a decolat, lăsînd în pustiul înghețat trei oameni: fotoreporterul suedez Sven Jilseter, fiica lui, Pia, de 11 ani, și o călăuză înarmată cu o carabină. Cei trei n-aveau însă intenția să atace, ci numai să se aprobe, dacă ar fi fost cazul.

Jilseter și mica lui suită au rămas în tovărășia urșilor șaptesprezece zile. „Ajunsesem să-l cunoaștem la față povestește el. Știam care dintre ei se pricepea să prîndă pește și care nu făcea decît să alerge pe mal, mormăind de necaz. Am asistat la multe încăierări pentru pradă, am văzut cum o ursoaică fără pui a încercat să fure ursulețul altei ursoaice și multe altele. De foarte multe ori i-am observat de la o depărtare de numai trei-patru metri. Urșii erau ocupați cu ale lor, noi cu ale noastre, încît nu ne-am sinchisit unii de ceilalți“.

Fotoreporterul s-a întors din Alaska cu un film, cîteva reportaje și un mare număr de fotografii cu scene din viața urșilor. În deceniul următor Sven Jilseter a călătorit enorm. Numai simpla înșiruire a locurilor pe unde a umblat umple două pagini din carnetul lui de însemnări: Spitzbergen, Indonezia, Australia, Uganda, Tanzania, Orientul Apropiat, Peru, Chile, Insulele Galapagos etc. A filmat giganticii varani din Komodo, focile din insulele Comandore, canguri australieni, anaconde sud-americane, lei africani. Pia l-a însoțit de la vîrsta de trei ani. Cînd a căpătat un fiu, Jilseter l-a numit Björn (în limba suedeză — urs), iar cînd băiatul a împlinit trei ani, l-a luat într-o lungă călătorie prin Insulele Falkland, la extremitatea su-

dică a continentului american.

Recent, lista regiunilor vizitate de pasionatul fotoreporter a fost completată cu desertul Kara-Kum și munții Tian-Șan. În cursul celor cîteva săptămîni petrecute în U.R.S.S. Jilseter a făcut 2000 de fotografii și un film.

— În cariera dv. de fotoreporter ați cunoscut momente de mare încordare, de primejdie? l-a întrebat V. Peskov, și el pasionat fotograf al naturii.

— O singură dată, dar din vina mea. Am vrut să surprind pe peliculă reacția unui urs alb infometat, la auzul unei împușcături. Am tras, așadar, un foc de armă. Ursul s-a năpustit spre mine. N-am avut încotro și a trebuit să-l ucid. Îl am pe conștiință. Nu mi s-a întîmplat să fiu atacat de animale din propria lor inițiativă. E adevărat, însă, că nici eu nu caut să le provoc.

Sven Jilseter a declarat, de asemenea, că intenționează să-și continue călătoriile. În anii următori va poposi și în delta Volgăi.

Hai noroc!
Desen de A. Budilov.

MICA ENCICLOPEDIÉ

Covoarele persane

Spre deosebire de așa-numitele covoare netede, la care ornamentul se obține prin încrucișarea firelor de urzeală cu cele de bățatură, covoarele păroase, cum sînt cele de Persia, Caucaz sau Turcia, sînt executate din smocuri de fire de lînă sau de mătase, fixate cu noduri de firele de urzeală. Covoarele păroase pot fi executate manual sau cu mașina. În primul caz se realizează numai 10—12 metri pătrați pe an, în al doilea 1,8—6 metri pătrați pe oră. Evident, covoarele exe-

Varia
ia varia varia
varia varia varia
varia varia varia
aria varia varia
varia varia varia
varia varia varia
ia varia varia
varia varia varia

cutate manual sînt mult mai prețuite de cunoscători.

De mare căutare s-au bucurat și se bucură covoarele persane. Acuratețea lucrului, frumusețea ornamentului, rezistența culorilor le-au adus o celebritate bine meritată. Puțini știu, însă, cît de migăloasă este execuția unui covor persan. Un metru pătrat de covor conține circa un milion de noduri.

Confecționarea covoarelor persane e o meserie extrem de grea, care se învață de la o vîrstă fragedă. Cînt uceniciei, băieții și fetițele, împlinesc 10—12 ani, ei sînt destul de abili pentru a face nodurile cu o viteză incredibilă. Mișcările iuți ale degetelor lor pot fi comparate doar cu agilitatea mîinilor unui pianist.

Conform unor date ale Ministerului Muncii din Iran, în țesătoriile de covoare persane lucrează 250 000 de oameni, dintre care 100 000 de copii. Exportul de covoare aduce Iranului un venit anual de 20—30 de milioane de dolari. Anul trecut a fost adoptată o hotărîre care interzice angajarea de ucenici sub 12 ani. Această interdicție a provocat panică printre fabricanții de covoare, care afirmă că un bun țesător de covoare persane trebuie să deprîndă meseria de mic copil. Oricum, ei au și fost privați de serviciile a 100 000 de copii-ucenici, care învățaseră să lege nodurile cu o spriceală remarcabilă.

CALEIDOSCOP

Harnicii bărbați

Soții fac mai multe treburi casnice decît sînt dispuși să recunoască. Cel puțin așa rezultă dintr-o anchetă a unui ziar francez. Răspunsurile soților arată că 97 la sută din soți pun și strîng masa zilnic, 77 la sută fac patul, 59 la sută fac curățenie cu aspiratorul, 47 la sută spală vasele, 41 la sută fac cumpărături. E adevărat, totuși, că foarte puțini soți fac anumite treburi, ca de pildă: să scoată gunoierul, să scalde copiii, să coase nasturi.

Fără simburi

După experiențe care au durat zece ani, un botanist filipinez a izbutit să obțină pepeni verzi fără simburi. Gustul lor e identic cu cel al pepenilor „tradiționali“, în schimb sînt mult mai... comози.

Metalele mute

Aliajele mute sînt o descoperire recentă și promițătoare. Astfel, un clopot turnat dintr-un aliaj de 70 la sută mangan și 30 la sută cupru nu sună. Evident, clopotele n-au nevoie de această calitate, dar șinele de cale ferată sau roțile vagoanelor ar putea beneficia din plin de mușenia acestui aliaj. În plus, noile aliaje sînt foarte rezistente. Grație lor s-ar putea deci reduce zgomotul din uzinele metalurgice și de pe străzi.

Cum plîng copiii

Medici suedezi și finlandezi au înregistrat și studiat, timp de mai mulți ani, plînsul și strigătele sugarilor. O primă concluzie a fost că sugarii sănătoși plîng și tipă altfel decît cei bolnavi. Apoi aceiași medici au reușit să creeze un dispozitiv care determină sunetele scoase de sugari conform următoarei gradații: normal, suspect, bolnav.

(După „Znanie — Sila“)

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR PE PERIOADA 2-8 IULIE 1971

Vineri 2 Iulie, ora 19. Ciclul : „Strategia progresului social“. Conferința : „Umanismul și cercetarea viitorului“. Va vorbi : prof. univ. dr. SERGIU TAMAȘ. Urmează filmul documentar „Omul și calculatorul electronic“ și un film artistic.

Simbătă 3 Iulie, ora 19 : Rubrica : „Estetica și viața“. Opinii : „Ginduri despre arta românească“. Participă : acad. MIHAI BENIUC ; ION DACIAN, artist al poporului ; ION LUCIAN, artist emerit. Discuția va fi condusă de prof. univ. MARCEL BREAZU, membru al Academiei de științe sociale și politice. Urmează filmul documentar „Pe drumul Thaiiei“ și un film artistic.

Luni 5 Iulie, ora 19 : Ciclul : „Deceniul 8 - prefigurări“. Simpozion : „România pe treptele de lumină ale cincinalului“. Vor vorbi : conf. univ. dr. MIRCEA BULGARU, director general adjunct al Direcției Centrale de Statistică ; conf. univ. dr. Ion RADU, director general în Ministerul Invățămîntului ; prof. univ. dr. ALEXANDRU DIACONU. Urmează filmul documentar „Un mare program de propășire economică“ și un film artistic.

Miercuri 7 Iulie, ora 19 : Ciclul : „Etica față în față cu civilizația“. Colocviu despre : „Armonia de interese în societatea noastră socialistă“. Participă : prof. univ. dr. CONSTANTIN PINTILIE ; conf. univ. dr. NISTOR PRISCA ; conf. univ. ȘTEFAN COSTEA. Interviuul va fi luat de ADRIAN VASILESCU, ziarist. Urmează filmul documentar „Bilanț în plin marș“ și un film artistic.

Joi 8 Iulie, ora 19 : Ciclul : „Descifrarea marilor necunoscute ale medicinei“. Conferința : „Viruși și antiviruși“. Va vorbi : prof. univ. dr. docent NICOLAE CAJAL, membru al Academiei de științe medicale, directorul Institutului de virologie „Ștefan S. Nicolau“. Urmează filmul documentar „E mai bine să prevenim“ și un film artistic.

Manifestările au loc în grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice din str. Batiștei nr. 14.

COMBINATUL DE CELULOZA ȘI HIRTIE BRAILA

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartiție produse din stuf

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZĂ PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU FIBRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

ÎNTRERINDEREA DE INDUSTRIE LOCALĂ Nr. 1

BRĂILA

Piața Hristo Botev, B'oc A2, Telefon 12990

Produce și livrează fără repartiție, pe bază de comandă, avînd asigurată materia primă, următoarele :

- Dulapuri metalice (V S 3) pentru haine
- Dulapuri metalice (A 2) pentru acte
- Dulapuri metalice pentru scule S 2
- Roabe metalice cu roata cauciucată
- Paturi metalice tip internat
- Guri ham din fire sızal
- Ștreanguri din fire sızal
- Căpestre din fire sızal
- Odgoane din fire sızal
- Fringhie de rufe și pentru tapițerie din fire cord
- Transparente din fire cord
- Articole pentru nunți și botez
- Săpun de rufe 60% grăsime
- Luminări galbene, albe și pentru ceremonii

L.I.S. „11 IUNIE“ GALAȚI

Str. M. Kogălniceanu nr. 16

Produce și livrează fără repartiție următoarele produse : găleți zincate, paturi pentru copii, paturi tip spital, internat etc., timplărie metalică (uși, ferestre), cazmale, lopeți, greble.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

D.T.T. — Piatra Neamț : Buerleithinul este un tonic al sistemului nervos central, pe bază de colină, lecitină și inozitofosfatidă, cu indicații majore în tulburările neurovegetative, epuizare fizică și intelectuală, în timp ce Sedarapin — Boehringer este o reserpină cu puternice efecte hipotensive, indicată și în stările de agitație ale copiilor și adulților, în stările de tensiune și neliniște interipară, în unele stări de indispoziție cu impulsii obsesive. A nu se confunda deci...

V. LAZĂR — Deva : Consultați un endocrinolog de la o policlinică specială (cu plată). În orice caz, hipertiroidia de care suferiți necesită administrarea (sub strict control medical) a unui antitiroidian de sinteză, de tipul Metiltiouracil.

ANTON VASILESCU — Ploiești : Nu noi, ci Menandru, celebrul dramaturg grec îi sfătuia pe celibatari, și încă cu două veacuri înaintea erei noastre : „Dacă e să spun adevărul, căsătoria e un rău, dar un rău necesar“. Este singurul „leac“ cu adevărat eficace al tulburărilor de care vă plîngeți.

B. FINKELSTEIN — București : Medicamentele ulcerogene sînt destul de numeroase, diagnosticul de „ulcer medicamentos“ sugerînd două eventualități : rededeptarea unui ulcer latent, care pînă atunci nu vă supăra sau provocarea unui ulcer la stomacul sau duodenul anterior sănătos. Printre medicamentele cu efecte ulcerogene, unele provoacă în mod frecvent boala prin supradozare, cum sînt : salicilații, aspirina, preparatele cortizo-nice, ACTH și fenilbutazona. Alte medicamente pot fi ocazional ulcerogene : rezerpina (Hiposerpil, Hipazin, Serpasil), histamina, insulina, atofanul, serotonina, unele antibiotice (aureociclina, eritromicina, polimixina), estrogenii, HIN, PAS, nicotina, cofeina, tolbutamida, sărurile de potasiu, etc. Este posibil ca și tratamentul îndelungat cu anticoagulante să fi fost răspunzător de ulcerul dvs., care în această fază impune un tratament dietetic și o cură prelungită cu Ulcerotrat sau Ulcomplex.

GUCUITEON — București : 1) Deși această indicație nu figurează în posologia medicamentului, în ultima vreme s-au obținut rezultate cu Guanetidină (ca și cu Thioridazină în întîrzierea ejaculației, datorită efectelor lor simpaticolitice periferice și inhibării secreției glandelor accesorii. 2) Medicamentul poate fi deci utilizat chiar și de persoanele normotensive. 3) Practicarea culturismului nu are influențe defavorabile asupra potenței

sexuale. 4) Există conjunctivite alergice (cum este așa-zisa „conjunctivită de primăvară“) care recidivează periodic, în pofida oricărui tratament antihistaminic, pînă la o anumită vîrstă cînd de obicei dispar de la sine.

Norocul în secolul electronicii

(Urmare din pag. 4-a)

de fișicuri desfăcute, clinchet de monede, zgomot de automate, glasurile cîntăreților, dansatorilor... Ușile magazinelor continuă să fie date larg de perete, încît noaptea poți cumpăra orice, de la suvenire și costume de baie la blănuri și bijuterii. Suvenire ca la Las Vegas nu există nicăieri. Dar pe multe dintre ele scrie abia vizibil : „Made in Japan“.

În curtea interioară a hotelului „Stardust“ (ușile camerelor noastre dau chiar în curte ; ne aflăm doar în Nevada, unde e foarte cald) sînt cîteva bazine cu apă albăstruie luminate din interior. Și palmieri negri. Și cer negru. Iar sus pe firmament stă neclintită Luna argintie ; deasupra orașului, a cazinoului, a jucătorilor, a dansatorilor, a îndrăgostiților și a celor care nu se mai iubesc.

La ora cinci dimineața trebuia să plecăm la aeroport. În sala cu plafon roșu, acum mult mai puțin aglomerată, jocurile de noroc continuau. Fețele crupierilor aveau o paloare cada-verică, cămășile își pierduseră proșpețimea și erau ude de sudoare. Totul în jur era bofit, pretutindeni plutea un fum gros de țigară, pe covoare erau zvirlite mucuri și scrum. Lumina de pe estrade fusese stinsă și în liniștea care se instăpînise, în sfîrșit, jucătorii semănau cu niște oameni care își pierduseră brusc auzul. Nu se puteau totuși hotărî să plece ; continuau să șadă pe scaunele înalte și să tragă, trăgeau într-una de manetele automatelor, în speranța că doar-doar vor ciștiga.

COMBINATUL TEXTIL SIBIU

str. Tg. Finului nr. 12
telefon 2 00 80

Oferă următoarele produse ale întreprinderilor sale :

- stofe fine din fire și pieptănate în desene și culori variate și moderne, precum și accesorii (vată croitorie, vatelină)
- confecții bărbătești (costume, raglane, paltoane) din stofe de calitate superioară.
- țesături din bumbac imprimate.

Un „rege“ care cîntă

— Ednos Arrantes do Nascimento — pe scurt Pelé — vi se spune „regele fotbalului“. Nu-i un titlu împovăraător ?

— Sunt un om obișnuit, care joacă pentru clubul lui, pentru țara lui. Practic sportul care îmi place și ... am norocul să câștig. N-am de ce ascunde, victoriile îmi aduc mare plăcere.

— Multora le place fotbalul, mulți câștigă, dar „rege“ nu vi se spune decât dumneavoastră. Cum a început ?

— Titlul de „rege“ (de care sînt foarte mîndru) mi-a fost acordat pentru prima oară de o revistă pariziană. Dar sînt un „rege“ de tip special; spre deosebire de ceilalți nu mă bucur de titlul pe viață, iar tronul meu nu-i ereditar.

— Pretutîndeni sînteți asaltat de suporteri, escortat de mii de admiratori.

— Uneori mă întreb cu îndoială în suflet: „Merit oare chiar atîta prețuire?“ Evident marchez goluri, evident contribui și eu la victoriile echipei „Santos“ și ale naționalei braziliene. Dar pe teren sîntem întotdeauna unsprezece jucători. Ce aș fi putut face de unul singur? Aeeșă, în clipele de răgaz, mă gîndesc adesea dacă există ceva comun între mine, omul real, cu calitățile (dar și defectele) mele și imaginea care s-a creat despre mine. Să admitem pentru o clipă că sînt realmente cel mai bun jucător din lume. Înțeleg simpatia suporterilor, a iubitorilor adevăraților fotbal ... totuși aceste sentimente mi se par oarecum arbitrare, forțate. Nimic de zis, fotbalul este un joc frumos, atrăgător, dar pentru mine adevărații regi sînt oamenii ca doctorul Schweitzer, care a salvat mii de vieți omenești, Gandhi, care a năzuit să învingă sărăcia.

— Ce sfat ați da unui sportiv începător ?

— Să muncească. Nimic nu vine de la sine. Succesul este o acumulare treptată, perseverență de măiestrie, de perfecționare, el se dobîndește prin muncă și sudoare. Fotbalul poate fi jucat de la trei ani. Eu unul am impresia că m-am născut cu mingea în mînă — sau la picior, dacă vreți. Viața mea e un lanț de șuturi. La început mingea noastră era un săculeț cu rumeguș. Dar asta nu ne împiedica cîtuși de puțin să jucăm cu tot elanul. Uneori ne întreceam cine ține mai mult mingea în aer. În privința asta eram imbatabil. Îmi amintesc, cînd aveam vreo 14 ani, am jonglat cu mingea o seară întregă. Și acum consider strada drept cea mai bună academie de fotbal. Și acum, cînd vîd grupuri de copii alergînd cu mingea pe maidane, nu mă pot stăpîni să nu intru în joaca lor.

— Care-i amintirea dv. cea mai plăcută ?

— Sînt mai multe. Victoriile din Mexic, fără de care n-ar mai fi avut loc meciul final și victoria principală, care ne-a dat dreptul să o păstrăm definitiv pe zeita Nike (a noi în Brazilia). Dar amintirea „cea mai“ ține de copilărie. Aveam 11 ani. O săptămîină întregă l-am ajutat pe unchiul meu, de profesie pictor, și cu banii câștigați mi-am cumpărat o minge de fotbal adevărată, prima din viața mea.

— Dar amintirea cea mai neplăcută ?

— Eșecul nostru la campionatul mondial din Anglia. Am plîns atunci...

— Sînteți chiar așa de sensibil ?

— Ca tot omul.

— Ați marcat foarte multe goluri. Peste o mie. Ce simți în clipele acelea ?

— Fiecare gol este o surpriză plăcută. Poate să vă pară caraghios ce am să vă spun, dar de cîte ori trag la poartă, descînt mingea să intre în plasă. Nu cred prea mult în eficiența acestui procedeu și totuși, cînd vîd mingea scurînd plasa îmi vine să strig de bucurie. După atîta timp continui să mă bucur de fiecare dată de parcă ar fi primul gol din viața mea. Curios este însă că visul meu, încă de copil, a fost să mă fac portar. Iar și mai curios este că și cum continui să visez la fel.

— În ultimul timp v-ați afirmat în ipostaza de cîntăreț.

— Cînt de cînd mă știu. În timpul meciurilor, dacă ar exista vre-un microfon pe aproape, spectatorii ar auzi adevărate concerte. Mi-e mai plăcut să joc cîntînd. Am înregistrat și un disc care sigur, nu-mi dă dreptul să mă consider un Frank Sinatra, dar, oricum, e plăcut.

— Dacă n-ați fi fost fotbalist, ce ați fi vrut să fiți ?

— Niciodată n-am vrut să fiu altceva decît fotbalist.

(După „Komsomolskaia Pravda“)

Un campion și suporterii lui

Foto: G. Kaposov

UTILE

Un costum pentru soț

Intr-o bună zi observăm că costumul gri al soțului lasă de dorit. Și, cu prima ocazie, ne ducem la magazin.

Statisticile arată că în șaptezeci la sută din cazuri îmbrăcămintea masculină este cumpărată fie direct de femei, fie de bărbați, dar cu participarea activă a femeilor. Ce să le faci, în privința asta bărbații încă nu se pot descurca singuri! Trebuie să le dăm o mînă de ajutor. De aceea, femeile care-și asumă misiunea de a-și îmbrăca bărbații e bine să știe că:

- pantalonii trebuie să stea bine întinși pe solduri, dungile să cadă exact pe mijlocul pantofilor;
- pantalonii trebuie să fie destul de lungi: între pantofi și manșetă să rămîină o distanță foarte mică;
- haina să aibă de jur împrejur aceeași lungime, iar părțile să se suprapună bine;
- la spate, sub guler să nu se formeze cute;
- manșetele cămășii să fie mai lungi decît mincile hainei cu un centimetru — un centimetru și jumătate.

I. Maliovanova

EDUCAȚIA... PĂRINȚILOR

Cu cine începem?

O părere foarte răspîdită socotește că părinții educă, iar copiii sînt educați. Dar educația înseamnă în primul rînd comunicare, iar comunicarea este un proces bilateral. Dacă privim atent ce se petrece în jurul nostru, observăm că într-o oarecare măsură și copiii ne educă pe noi. Ne silesc să ne schimbăm anumite concepții, să facem de dragul lor ce n-am fi făcut niciodată de dragul nostru, să privim lumea cu ochii lor.

Dacă sîntem în stare să învățăm pentru a-i învăța pe alții, să ne retrăim copilăria, apoi adolescența, apoi tinerețea

putem fi siguri că vom ști și să facem fericirea copiilor noștri.

Simțul răspunderii este o caracteristică a omului. O dată cu apariția primului copil răspunderea crește, devenind unul din motoarele educației, dar și o frînă. Cînd răspunderea ne copleșește, efectul e paralizant.

Prima lecție pe care ne-o dau copiii (dacă sîntem în stare s-o înțelegem) este aceea că față de ei nu trebuie să ne erijăm în educatori, ci să rămînem oameni obișnuiți. Educația nu suportă intenția afișată; ea are eficiență numai atunci cînd copilul nu observă eforturile.

Din clipa cînd omul începe să se simtă matur (și asta se întîmplă pe la 5-6 ani) îi place să fie învățat, dar detestă să fie educat. Mama care își ceartă fiica în public fiindcă nu i-a plăcut ceva în purtarea ei, să se gîndească cum s-ar simți dînsa dacă i s-ar face observații (toți îndreptățite!) în public. Ne plac observațiile? Să le facem la tot pasul. Nu ne plac? Să renunțăm la cicăleală.

Am remarcat că unii părinți țin morțiș să cultive la copii exact calitățile pe care nu le au ei. Cine se îngrijește mai dihai și își ceartă copiii pentru neglijență? Cei care nu stau prea bine la acest capitol. Cînd nu ne mai putem descurca cu propriile noastre probleme, sîntem tentați să le trecem asupra copiilor. Asta ne ușurează mult viața și conștiința, dar nu clinteste din loc problema educației.

Oricît i-am îndemna pe copii la ordine, dacă noi înșine nu sîntem ordonați, eforturile vor fi zadarnice. Dacă copiii sînt mai răi decît am fi vrut, înseamnă că și noi sîntem mai răi decît ne credem. N-avem altă cale de a educa, decît aceea de a ne reeduca. De cîte ori observăm o trăsătură de caracter urîtă la fiul sau fiica noastră, e bine să ne întrebăm: cine e de vină? Ei sau noi? Nu de alta, dar să știm la ce adresă să trimitem reproșurile.

Cunosc doi tineri admirabili, unul foarte harnic, celălalt foarte altruist.

Începem să vedem lumea cu ochii lor

I-am întregat ce educație au primit pentru asta. Primul mi-a răspuns:

— N-a fost nimic special. Dar de cîte ori mă trezeam noaptea întîmplător, vedeam sub ușă lumină în odaia tatei. Muncea enorm.

Celălalt mi-a răspuns cam la fel:

— Nimic special. Dar mama era medic la „Salvare“ și rareori se întîmpla să nu se scoale noaptea la apelul unui om străin, ca să-i dea primul ajutor.

Dar ca să nu fiu învinuit că pun prea multe în seama părinților, am să povestesc și o istorioară hazlie.

Un academician celebru nu înțelegea ce rost are predarea limbilor străine în școală.

— Cum așa — l-am întregat — pîi cînd să învețe copiii limbi străine ?

— Acasă, în timpul mesei — mi-a răspuns academicianul, fiu de academician.

S. Soloveicik

Al treilea e de prisos

Dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog. di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv; mai ales dacă ea este de interes general.

De la apa grea la... margarină

I. — Aș dori să știu ce se înțelege prin termenul de apă grea. Și dacă aceasta se găsește în stare nativă ?

Irimescu Alexandru
Cluj

R. — Formula chimică este D₂O. Apa grea este o combinație a oxigenului cu deuteriul, obținut prin distilarea fracționată a hidrogenului al cărui izotop este. Spre deosebire de apa obișnuită, apa grea are o densitate mai mare, indicele de refracție mai mic, iar temperatura de fierbere și topire mai ridicată. Sub formă nativă se găsește în apă în cantități foarte mici.

Este utilizată ca moderator în reactoarele nucleare.

I. — Cum se numește lucrarea lui J. Bolyai care a creat geometria neeuclidiană ?

Un cititor
Caraș-Severin

R. — János Bolyai (1802-1860) mare matematician maghiar, originar din Transilvania, a făcut importante descoperiri încă în timpul studiilor. În 1832 a publicat în limba latină lucrarea „Appendix“, prin care a pus (independent de matematicianul rus N. I. Lobacevski) bazele geometriei neeuclidiene. Lucrarea a apărut ca o completare (de unde-i vine și numele: appendix în limba latină înseamnă adaos, supliment) la „Tentamen“, scrisă de tatăl său.

I. — Cu ce a contribuit Aurel Persu la perfecționarea automobilului ?

Un cititor
București

R. — Aurel Persu a inventat în 1921 automobilul fără diferențial, cu motorul la spate.

I. — Care este originea guanchilor ?

Emil Teodoru
București

R. — Despre această temă am publicat un amplu reportaj în nr. 19 din 7 mai a.c.

I. — Margarina este un produs vegetal ?

C. N. — Craiova

R. — Margarina se obține pe baza unei emulsii de grăsimi vegetale (de arahide, soia și nucă de cocos) în lapte fermentat sau apă, cu adaos de substanțe aromate, coloranți sintetici, sare, zahăr și vitamine (mai ales A și D). Are consistența, gustul și mirosul untului.